

”SE ON VAPAAEHTOSTA, NII SEN PITÄS SILLON OLLA KIVAA”

Hollolan seurakunnan toisen vuoden isoskoulutusmoduulit

Emma Meriläinen

Elisa Mäkinen

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Opinnäytetyö, syksy 2013

Sosiaali-alan koulutusohjelma

Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suun-
tautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK) + Kirkon nuoriso-
työnohjaajan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Meriläinen, Emma & Mäkinen, Elisa. ”Se on vapaaehtosta, nii sen pitäs sillon olla kivaa”. Hollolan seurakunnan toisen vuoden isoskoulutusmoduulit. Syksy 2013, 99 s., 1 liite.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyöntekijän virkakelpoisuus.

Opinnäytetyö on produktio, jonka tavoitteena oli tuottaa toisen vuoden isoskoulutusmoduulit Hollolan seurakunnalle. Tässä opinnäytetyössä moduuleilla tarkoitetaan viittä isoskoulutuksen oppituntia, joita kutakin järjestetään kolme kertaa toimintakauden aikana. Tarkoitus oli tehdä sellainen isoskoulutusmateriaali, jossa on käytetty runsaasti erilaisia opetusmenetelmiä ja joka on helposti sovellettavissa kunkin isoskoulutusryhmän ja seurakunnan tarpeisiin. Toisena tavoitteena oli saada seurakunnat pohtimaan oman isoskoulutuksensa tarkoituksenmukaisuutta.

Isoskoulutusmateriaalin pohjana toimineet kehittämisideat kerättiin aiemmin haastattelemalla sekä toisen että ensimmäisen vuoden isosia. Opinnäytetyön teoriaosuudessa on käytetty paljon suomenkielistä kirjallisuutta. Tämän lisäksi työssä on käytetty elektronisia lähteitä. Produktiossa on käytetty taustamateriaalina kristilliseen nuorisotyöhön suunnattuja teoksia.

Opinnäytetyöprosessi alkoi syksyllä 2012, kun työelämätaho toi esille tarpeen opinnäytetyölle. Isoskoulutusmoduulien teemat ideoitiin huhti-toukokuussa 2013. Produkti valmistui elokuussa 2013.

Lopussa pohditaan isostoiminnan koulutusmuotoisuutta ja työntekijäkeskeisyyttä. Isostoiminnan tulisi luopua koulutusmuotoisuudesta ja nähdä nuoret nuorina kristittyinä, ei ainoastaan isosina. Lisäksi pohditaan myös tulevaisuuden isoskoulutuksen haasteita, kuten esimerkiksi sen monialaistumista ja tarvetta nuoren yksilölliselle kohtaamiselle.

Asiasanat: isostoiminta, kirkon nuorisotyö, kristillinen kasvatus, modulaarisuus

ABSTRACT

Meriläinen, Emma & Mäkinen, Elisa. "It's voluntary so it should be fun" Autumn 2013, 99 p., 1 appendix. Language: Finnish.

Diaconia University of Applied Sciences, Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The bachelor thesis is a product. The aim of the thesis was to create a second year training for young confirmed volunteers in the congregation of Hollola. The meaning was to create a material for training group leaders that includes plenty of different teaching methods. In addition, to create a material which is easily applicable to each group of young confirmed volunteers and congregations needs. The aim was also to provoke congregations to reflect their training of group leaders and if it's adapted to its purpose.

The training material is based on improvement ideas that were collected earlier by interviewing young confirmed volunteers. Literature and electronic sources are used widely in the report. Opuses directed to church youth work are used as a backgroundmaterial for the product.

The process of the thesis started in the fall of 2012 when the congregation of Hollola brought out a need for this thesis. Themes for the training modules were generated in April-May of 2013. The product was completed in August of 2013.

The last part of the report is about if the work with young confirmed volunteers should or should not be training and employee centered. The work with young confirmed volunteers should see young people as young Christians, not only as volunteers. It also reflects challenges of training group leaders in the future, such as cooperating with many different professions and the need for the individual meeting of young people.

Key words: young confirmed volunteerism, church youth work, Christian rearing, modularity

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 HOLLOLAN SEURAKUNTA	7
3 KRISTILLINEN KASVATUS.....	9
3.1 Kirkon nuorisotyö.....	10
3.2 Rippikoulu.....	12
3.3 Isostoiminta	14
4 NUORUUDEN KEHITYSHAASTEET	18
5 NUOREN SPIRITUALITEETTI.....	20
6 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET.....	23
7 OPINNÄYTETYÖN TEKO JA TYÖNJAKO	25
8 TOISEN VUODEN ISOSKOULUTUSMODUULIT.....	27
8.1 Moduulien teemat.....	27
8.2 Moduulien opetusmenetelmät	30
8.3 Moduulien rakenne	32
9 ARVIOINTI JA POHDINTA	34
10 ISOSKOULUTUKSEN TULEVAISUUS.....	39
LÄHTEET.....	42
LIITE: Toisen vuoden isoskoulutusmoduulit.....	46

1 JOHDANTO

Isoskoulutus on osa isostoimintaa, joka muodostaa suuren osan kirkon nuorisotyöstä (Porkka, 2004, 130–131). Vuonna 2012 isoskoulutukseen osallistui 24 337 nuorta, joista 66,5 % oli tyttöjä. Isoskoulutukseen osallistuneista nuorista 15 863 toimi isosina. (Kirkon tilastollinen vuosikirja 2012, 86.)

Nykyään erityisesti suurissa kaupunkiseurakunnissa suosittu monivuotinen isoskoulutus haastaa kehittämään isoskoulutusta ja sen sisältöä. Monivuotiseen isoskoulutukseen osallistuu usein aktiivisia nuoria, jotka pystyvät sitoutumaan vaativaan vapaaehtoiseen opiskeluun. Kun isoskoulutus kestää pidempään kuin vuoden, kasvaa sen keskeyttäneiden nuorten määrä. Syitä keskeyttämiselle on esimerkiksi koulutuksen itsensä toistaminen. Näin ollen isoskoulutuksen sisältöjä ei ole mietitty tarpeeksi. (Porkka 2004, 119.)

Hollolan seurakunta on kehittänyt monivuotista isoskoulutustaan niin rakenteellisesti kuin sisällöllisestikin. Syksyllä 2012 Hollolan seurakunnalla oli isoskoulutuksessaan olemassa vain ensimmäisen vuoden materiaali, joten tartuimme haasteeseen luoda heille koulutusmateriaali toiselle vuodelle. Hollolan seurakunnan isoskoulutus tapahtuu moduulimuotoisesti, eli isonen voi valita itselleen sopivimmat päivät osallistua viiteen eri isoskoulutusmoduuliin.

Opinnäytetyön tavoitteena oli luoda sellainen toisen vuoden isoskoulutusmateriaali, joka palvelee sekä erilaisia ohjaajia että isosia. Hollolan seurakunnassa isoskoulutusta ohjaa viisi eri nuorisotyötiimin jäsentä. Luomamme isoskoulutusmateriaali sisältää runsaasti harjoitteita, joissa on käytetty erilaisia opetusmenetelmiä. Näin ollen kukin ohjaaja voi ryhmän tarpeet huomioiden valita siltä isoskoulutuskerralle sopivimmat.

Opinnäytetyömme nimi ”Se on vapaaehtosta, nii sen pitäs silloin olla kivaa” on lause, jolla eräs isonen kuvaili unelmiensa isoskoulutusta. Tämä lause on toiminut tausta-ajatuksena luodessamme isoskoulutusmoduuleja. Moni isonen tulee isoskoulutustilanteeseen suoraan koulusta, väsyneenä ja kenties nälkäisenä.

Monen tunnin mittainen vaativa vapaaehtoinen opiskelu koulun jälkeen on kelle tahansa rankkaa.

Pyrimme luomaan isoskoulutuksesta sellaisen, ettei se ole nuorille vain koulua koulupäivän jälkeen vaan toimintaa, jossa erilaiset tavat oppia otetaan huomioon ja pidetään välillä jopa hauskaa. Olemme linkittäneet isoskoulutuksen aiheet nuoren elämään ja pyrkineet tuomaan isoskoulutuksen henkilökohtaiseksi. Mielestämme isoskoulutuksen ei tule kouluttaa ainoastaan tietyn keskiarvon omaavia hyväkäyttöksiä tyttöisosa, vaan olla luonnollinen väylä seurakuntayhteyteen rippikoulun jälkeen.

2 HOLLOLAN SEURAKUNTA

Hollolan seurakuntaan kuuluu noin 19 400 jäsentä, joista 1900 kuuluu Hämeenkosken kappeliseurakuntaan. Jumalanpalveluksia pidetään neljässä eri kirkossa ja toimintaa kaikenikäisille järjestetään koko seurakunnan alueella eri toimipisteissä. Päätoimipisteenä toimii vuonna 2010 valmistunut Sovituksen kirkko. (Hollolan seurakunta i.a. a.)

Vuoden 2010 lopussa Hollolan kunnan asukkaista 81,1 % kuului Hollolan seurakuntaan. Hollolan kunnan 15-vuotiaista käy rippikoulun joka vuosi noin 90 %, mikä on valtakunnallisesi tarkasteltuna erittäin suuri prosentti ikäluokasta. Vuosittain rippikoulun käy noin 300 hollolalaisnuorta. (Hollolan seurakunta i.a. b.)

Hollolan seurakunnan nuorisotyössä toimii neljä nuorisotyönohjaajaa, joista kaksi työskentelee kouluikäisten parissa ja yksi on johtava nuorisotyönohjaaja sekä erityisnuorisotyönohjaaja. Lisäksi nuorisotyötä tekee nuorisopastori. Rippikoulutyössä on nuorisotyötiimin lisäksi mukana myös muita seurakunnan työntekijöitä, kuten pappeja, diakoneja, kesänuorisotyönohjaajia ja kesäteologeja. Nuorisotyönohjaajat tekevät tiivistä yhteistyötä muiden työalojen, esimerkiksi lapsityön, kanssa. Yhteistyötä tehdään myös Hämeenkosken kappeliseurakunnan kanssa.

Rippikouluja pidetään Hollolan seurakunnassa vuosittain yhdeksän. Leiririppikouluja pidetään seurakunnan omassa Parinpellon leirikeskuksesta sekä Lappissa. Rippikoulu on mahdollista käydä myös päiväkoulun muodossa sekä yksityisopetuksessa. (Hollolan seurakunta i.a. c.) Tärkeässä osassa rippikoulutyötä, varsinkin leirimuotoisessa rippikoulussa, ovat isokset. Rippikoulusuunnitelma 2001 korostaa myös isosten merkitystä rippikoulun kokonaisuudessa. Isosten tehtäviin perehdyttäminen onkin erityisen tärkeää, jotta he osaavat toimia omalla paikallaan rippikoulutiimissä. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 42.)

Isoskoulutus nähdään Hollolan seurakunnassa, kuten monissa muissakin seurakunnissa, keinona saada nuoret sitoutumaan seurakunnan toimintaan rippi-

koulun jälkeen. Isoskoulutus nähdään jatkumona rippikoululle ja sen uskotaan mahdollistavan hengellisen kasvun jatkumisen (Porkka 2004, 37). Hollolan seurakunnassa isostoiminnan vetovoimaisuus on viime vuosina laskenut rajusti. Erityisesti poikaisosten määrä on laskenut huolestuttavasti. (Jyrki Petsalo, henkilökohtainen tiedonanto 16.3.2013.)

Hollolan seurakunta uudisti isoskoulutustaan ja otti käyttöön syksyllä 2012 moduulimuotoisen isoskoulutuksen. Tällöin materiaali oli luotu ainoastaan ensimmäisen vuoden isoskoulutusta varten. Ensimmäisen ja toisen vuoden isoskoulutukset yhdistettiin, ja nuoret kävivät samoja moduuleja vuosikurssista riippumatta. Toisen vuoden isoskoulutusmateriaalille oli siis tarvetta, sillä isoskoulutus haluttiin säilyttää useampivuotisena. Seurakunnan pyynnöstä tartuimme aiheeseen ja loimme viisi uutta isoskoulutusmoduulia, käytännönmoduulit sekä tarvittavat materiaalit.

3 KRISTILLINEN KASVATUS

Käsitettä kristillinen kasvatus käytetään eri tavoin eri yhteyksissä. Myös käsite kasvatus ymmärretään eri tavoilla esimerkiksi erilaisten ontologisten suuntauksien piireissä. Kuitenkin kasvatus-käsitettä tarkastellessa voidaan löytää eri määritelmistä yhteisiä piirteitä, joita ovat muun muassa intentionaalisuus, normatiivisuus ja vuorovaikutuksellisuus. Intentionaalisuudella tarkoitetaan kasvatuksen tietoisia tavoitteita ja päämääriä. (Muhonen & Tirri 2008, 64.) Kasvatus on tarkoituksellista ja kasvattaja on useimmiten valinnut kasvatuksen päämäärät (Iisalo 1988, 14). Normatiivisuus merkitsee taas että kasvatus on arvosidonnainen, ja vuorovaikutuksellisuus tarkoittaa että kasvatus on tapahtuma kasvattajan ja kasvatettavan välisessä suhteessa (Muhonen & Tirri 2008, 64).

Kristillinen kasvatus liittyy käsitteisiin uskontokasvatus ja uskonnollinen kasvatus. Uskontokasvatus tarkoittaa kasvatusta, joka ei ole sitoutunut yhteenkään uskonnolliseen tunnustukseen. Uskonnollinen kasvatus taas tarkoittaa sellaista kasvatusta, joka pohjaa jollekin tunnustukselle tai perinteelle. Silloin siis kristillinen kasvatus on yksi muoto uskonnollista kasvatusta. Tällöinkin kristillisen kasvatuksen käsitteen sisälle mahtuu erilaisia tulkintatapoja riippuen siitä, minkä kirkkokunnan tunnustuksesta kasvatus lähtee liikkeelle. (Muhonen & Tirri 2008, 66.)

Kristillisellä kasvatuksella voidaan nähdä olevan kuusi ulottuvuutta, jotka ovat vastavuoroisessa yhteydessä toisiinsa. Nämä ulottuvuudet ovat opillinen, rituaalinen, kokemuksellinen, eettis-moraalinen, huolenpidollinen ja hengellinen ulottuvuus. Nämä ulottuvuudet ilmentävät kasvatuksen hengellistä ja inhimillistä puolta. (Muhonen & Tirri 2008, 77–82.) Opillinen ulottuvuus sisältää opettamisen hyvästä ja rakastavasta Jumalasta, ja Raamatun kertomuksilla on keskeinen asema opillisen ulottuvuuden toteuttajana. Kristilliset tavat ja perinteet, kuten jumalanpalvelukset ja rukoileminen, sisältyvät rituaaliseen ulottuvuuteen. Kokemuksellinen ulottuvuus näkyy kasvatuksen emotionaalisessa ilmapiirissä, mutta myös rakkaudessa Jumalan ja ihmisen välillä. Lupaus tulevasta sisältyy kokemukselliseen ulottuvuuteen ja kasvatuksessa on aina näkökulma siihen,

että kristillisen kasvatuksen merkitys ulottuu tätä hetkeä pidemmälle. Rakkau-
den kaksoiskäsky ja kultainen sääntö ovat eettis-moraalista ulottuvuutta kristilli-
sessä kasvatuksessa. Kasvattajan on tärkeää sekä opettaa, mutta myös tein
ja toiminnalla elää opetuksensa todeksi. Huolenpidollinen ulottuvuus tarkoittaa
kasvatettavan perustarpeista huolehtimista ja positiivista kasvatusilmapiiriä. Pe-
dagoginen ulottuvuus taas sisältää ne menetelmälliset ratkaisut, jotka kasvatta-
ja tekee omista periaatteistaan ja lähtökohdistaan käsin. (Muhonen & Tirri 2008,
78–81.)

Kristillinen kasvatustapahtuma, jossa kasvattaja ohjaa kasvatettavia
elämään eettisesti yhteiskunnassa, tarjoaa heille mahdollisuuden kuulla Juma-
lan sanaa ja olla yhteydessä muihin kristittyihin sekä osallistua kristilliseen elä-
mään. Kasvattaja opettaa heille kristillisiä tapoja mutta jättää kuitenkin kasvatet-
tavan uskon syntymisen Jumalan ja kasvatettavan välille. (Muhonen & Tirri
2008, 69.)

3.1 Kirkon nuorisotyö

Kirkon nuorisotyö on kasvatustyötä, joka perustuu kasteeseen. Kirkon nuoriso-
työ on siis kasteopetusta, mutta se on myös huolenpitoa ja yhteistyötä perhei-
den kanssa. Nuorisotyö toteutuu osallistavana ja omaehtoisena toimintana ja se
tukee nuoren kasvua seurakunnan jäsenenä ja kristittyinä. (Jumala on. Elämä
on nyt. Rakkaus liikuttaa. 2004, 3). Kirkon nuorisotyön yksi tärkeimmistä tehtä-
vistä on tukea nuorta hengellisen elämän hoitamisessa ja antaa nuorelle välinei-
tä siihen. Nuorta tulee ohjata rukouksen, jumalanpalveluksen ja hengellisen
elämän polulle. (Koskelainen 2005, 73.)

Vaikka kirkon nuorisotyö on kristillistä kasvatustyötä, kasvatustapahtuma ei ole nuoriso-
työn yläkäsite. Launosen (2008) mukaan kristillinen kasvatustapahtuma voidaan nähdä
nuorisotyön ympärillä yhtenä kolmion sivuna. Muut kaksi nuorisotyötä kehystä-
vää rajapintaa ovat diakoninen ja sosiaalipedagoginen ulottuvuus. Nämä kolme
elementtiä ovat tasapainossa keskenään, kuitenkin jatkuvassa liikkeessä. Hen-
gellisestä, diakonisesta ja sosiaalisesta elementistä voidaan rakentaa ajatus

kasvattavasta ja palvelevasta kirkosta. Tämä ajatus huomioi nuoren kokonaisvaltaisesti, tukien kristittyinä kasvamista, kuitenkin huomioiden myös tähän kasvuun negatiivisesti vaikuttavat tekijät. (Launonen 2008, 233.)

Nuorisotyö voidaan määritellä yhteisölliseksi ja ohjatuksi toiminnaksi, joka perustuu vapaaehtoisuuteen ja nuorten tarpeisiin vastaamiseen. Nuorisotyön tehtävänä on ohjata nuoria liittymään yhteiskuntaan ja auttaa heitä oppimaan asioita oman persoonallisuuden, yhteiskunnan ja kulttuurin kehittämiseksi. (Nieminen 2007, 38–39.)

Vaikka kaikilla nuorisotyötä tekevillä organisaatiolla, tässä esimerkissä kirkolla, on oikeus määritellä tehtävänsä itse, on kuitenkin tutkittu että suomalaisella nuorisotyöllä on neljä yleistä tehtävää. Nämä neljä funktiota ovat sosialisatio-, personalisaatio-, kompensatio- ja resursointi- ja allokointifunktio. Sosialisatiofunktio tarkoittaa nuoren liittämistä osaksi kulttuuria ja yhteiskuntaa. Tällä tarkoitetaan ympäröivän kulttuurin ja yhteiskunnan toimintatapojen siirtämistä eteenpäin. Toisena tehtävänä nuorisotyöllä on edistää nuoren kasvua omana itsenään eli ohjata nuoren personalisaatiota. Nuorisotyön tulee kehittää jokaisessa nuoressa olevia henkilökohtaisia resursseja ja tarjota mahdollisuuksia inhimilliselle kasvulle ja innostaville oppimiskokemuksille. Kompensatiofunktio tarkoittaa kahden edellä mainitun korjaamista, joko sellaisten nuorten auttamista joilla on ongelmia kiinnittyä yhteiskuntaan tai sellaisten nuorten tukemista joilla on vaikeuksia omien persoonallisten mahdollisuuksien toteuttamisessa. Resursointi- ja allokointifunktiolla tarkoitetaan yhteiskunnan nuorille osoittamiin voimavaroihin ja niiden suuntaamiseen vaikuttamista. (Nieminen 2007, 23–25.)

Nuoret kaipaavat tekemistä arkeen ja seurakunnan nuorisotyö vastaa tähän tarpeeseen monella tapaa. Seurakunnassa nuorella on mahdollisuus toimia muun muassa isosena, kerhonohjaajana tai pyhäkoulunopettajana. Toimiesaan näissä tehtävissä, nuori voi hakea omaa paikkaansa seurakunnan jäsenenä. (Tuominen 2005, 50–51.) Seurakuntien nuorisotyön vahvuus on vuodesta toiseen rippikoulu. Toinen ohella vahvana kulkeva asia on isoskoulutus. (Jumala on. Elämä on nyt. Rakkaus liikuttaa. 2004, 3.) Seurakunnan nuorisotyö tarjo-

aa nuorelle rippikoulussa ja sen jälkeen kasvunpaikan, jossa hän saa olla osa seurakuntayhteyttä (Tuominen 2005, 50–51).

3.2 Rippikoulu

Rippikoulu on osa kasteopetusta, ja sen tavoitteena on vahvistaa rippikoululaisia siinä uskossa, johon heidät on kastettu (Rippikoulusuunnitelma 2001, 5). Rippikoulun voi käydä joko ryhmässä tai yksityisesti, ja sitä tarjotaan niin leiri-
muotoisena kuin päivä- tai iltarippikoulunakin. Tarjolla on monenlaisia painotuksia, kuten laskettelu- tai vaellusrippikoulua Lapissa, ratsastusrippikoulua, golfrippikoulua ja monia muita harrasterippikouluja. Lisäksi erilaiset kristilliset järjestöt järjestävät rippikouluja yhteistyössä evankelisluterilaisten seurakuntien kanssa. Painopisteenä kaikissa rippikouluissa on kuitenkin kasteopetus. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.)

Rippikoulun yleistavoitteena voidaan pitää sitä, että rippikoululainen vahvistuu uskossaan, kasvaa rakkaudessa lähimmäiseen ja elää rukouksessa ja seurakuntayhteydessä. Tämän yleistavoitteen lähtökohtana toimivat kaste- ja lähetyskäsky sekä rakkauden kaksoiskäsky. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 18.)

Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsiksi: Kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskenyt teidän noudattaa. Ja katso, minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti. (Matt. 28:18-20.)

Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydäimestäsi ja koko sielustasi, koko voimallasi ja koko ymmärrykselläsi, ja lähimmäistäsi niin kuin itseäsi. (Luuk. 10:27.)

Rippikoulusuunnitelma 2001 määrittelee rippikoulun tehtäväksi auttaa nuorta elämään ja ymmärtämään sitä uskoa, josta hän on tullut kasteessa osalliseksi. Lisäksi se määrittelee rippikouluryhmän koolla olevaksi seurakunnaksi, joka kuulee Jumalan sanaa, elää sakramenteista, rukoilee ja viettää jumalanpalvelusta. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 8.)

Rippikoulun vähimmäiskestoksi on Kirkkohallitus määrittänyt puoli vuotta ja rippikouluopetuksen tuntimääräksi 80 tuntia. Rippikoulu rakentuu aloitusjaksosta, perusjaksosta ja päätösjaksosta. Lisäksi yhdeksi erilliseksi jaksoksi määritellään seurakuntayhteys. Aloitusjakson tavoitteena on ryhmäytyminen ja orientoituminen rippikoulutyöskentelyyn. Perusjakson aikana rippikoululainen etsii vastauksia elämän tärkeisiin kysymyksiin ja saa tukea kasvuunsa kristittyinä. Päätösjakson tarkoituksena on, että rippikoululainen jäsentää oppimaansa ja liittää sen laajempiin kokonaisuuksiin. Tavoitteena on myös, että rippikoululainen löytää oppimalleen merkityksen omassa elämässään ja valmistautuu konfirmaatioon. Seurakuntayhteys-jakson tavoitteena on, että rippikoululainen tuntee seurakunnan toimintaa ja elää seurakuntayhteydessä. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 21-28; 41.)

Rippikoulu ja konfirmaatio saavat syvimmän merkityksensä sakramenteista, kasteesta ja ehtoollisesta. Kasteessa ihminen pääsee osalliseksi kristillisestä uskosta ja Kristuksen kirkosta. Rippikoulun tehtävä on vahvistaa ja tukea tätä uskoa, ja konfirmaatiossa rippikoululainen tunnustaa uskonsa. Konfirmaatio antaa oikeuden osallistua ehtoolliselle itsenäisesti, ja näin ihminen pääsee Kristuksen ja toisten kristittyjen yhteyteen. Ehtoollinen on kristillisen uskon harjoittamisen perusmuoto. (Jolkkonen 2004, 10.) Sekä rippikoulu että konfirmaatio ohjaavat rippikoulun käyneitä elämään seurakunnan yhteydessä ja osallistumaan sen toimintaan. Pysyvä seurakuntayhteys onkin yksi rippikoulun ja sen jälkeisen nuorisotyön tärkeimmistä tavoitteista ja keskeisistä lähtökohdista (Rippikoulusuunnitelma 2001, 8; 19).

Rippikoulu on ollut pitkään nuorisotyön keskeisimpiä työmuotoja, ja lähes koko nuorisotyö kietoutuukin sen ympärille. Rippikoulusta on tullut osa nuorisokultuuria, ja sen vetovoima on edelleen suuri, vaikka kirkkoon kuuluvien osuus väestöstä onkin laskussa. Yksi rippikoulun vetovoiman syistä on kiinteästi rippikouluun liittyvä isostoiminta. Kuten jo aiemmin mainittiin, isostoiminta toimii luontevana jatkumona seurakunnan toiminnassa rippikoulun jälkeen ja nuoren seurakuntayhteys säilyy. (Launonen 2008, 83.)

Isonen on nuori rippikoulussa toimiva ryhmänohjaaja. Isostoiminnan linjauksia määrittelevä työryhmä päätyi käyttämään virallisesti sanaa isonen, koska se kuvaa hyvin nuoren roolia rippikoulussa: isonen on rippikoululaista isompi, mutta kuitenkin pieni. Myös Jeesuksen opetuslapset olivat nimenomaan opetuslapsia, vaikka olivatkin aikuisia. Sana isonen on myös tunnettu ympäri maata, tiedotusvälineitä myöten. (Sopivan kokoinen iso 2004, 3.)

Isosen tehtäviin kuuluu rippikoulussa seurakunnasta riippuen monenlaisia tehtäviä. Tärkeimmäksi tehtäväksi on koettu kuitenkin pienryhmän ohjaaminen ja rippikoululaisten tukena oleminen. Jos isosten ja rippikoululaisten välille muodostuu hyvä luottamuksellinen suhde, on rippikoululaisen turvallista etsiä omaa paikkaansa seurakunnassa rippikoulun jälkeen isosen tuella. Muita isosen tehtäviä ovat käytännön askareet, kuten saunan lämmitys, ryhmätoiminnan ja vapaa-ajan toiminnan ohjaus, hartauselämän järjestäminen ja siihen osallistuminen ja rippikoulun työntekijätiimissä toimiminen sekä osallistuvana että ohjattavana osapuolena. (Sopivan kokoinen iso 2004, 4–6.)

3.3 Isostoiminta

Kirkon nuorisotyön yksi tärkeimmistä toimintamuodoista on isostoiminta. Isoskoulutus on osa tätä isostoimintaa. Toisin kuin rippikoululle, isoskoulutukselle ei ole olemassa valmista suunnitelmaa tai pohjaa. Seurakunnat saavat itse toteuttaa isoskoulutusta omalla tavallaan, ja monissa seurakunnissa on olemassa valmiit suunnitelmat isoskoulutusta varten. Isoskoulutussuunnitelma ei kuitenkaan ole pakollinen. (Porkka 2004, 130–132.) Isoskoulutuksen ja rippikoulun suosit ovat täysin yhteen nivoutuneita ja riippuvaisia toisistaan. Kiinnostus isostoimintaa kohtaan kertoo siitä, että rippikoulu on ollut onnistunut ja se halutaan kokea uudelleen. (Niemelä 2007, 117.)

Isostoiminnalla on kirkossamme pitkät perinteet, jotka ulottuvat 1930-luvulle saakka. Silloin järjestettiin ensimmäinen leirimuotoinen rippikoulu. Jo ensimmäisillä rippileireillä oli mukana isoja siskoja tai veljiä työntekijöiden apuna. (Porkka 2004, 7.) Näiden isojen siskojen ja veljien rooli rippileireillä muodostui

niin merkittäväksi, että vähitellen tapa yleistyi kaikissa Suomen seurakunnissa. Näiden nuorten tehtävät muistuttivat isoveljien- tai siskojen rooleja kotona, joten näitä nuoria alettiin kutsua isosiksi. (Kiilunen, Rantavuori & Salo 2002, 5.)

Nykyään isostoiminta on kaikissa seurakunnissa merkittävä osa nuorten toimintaa, joissain seurakunnissa se saattaa olla jopa ainoa nuorisotyön muoto. Isostoiminnan, kuten koko nuorisotyönkin, tavoitteena on saada nuoret sitoutumaan seurakunnan toimintaan ja tukea heidän hengellistä kasvuaan. Isoskoulutus tarjoaa nuorille myös hyvän mahdollisuuden etsiä ja kehittää omaa identiteettiään. Nuori tarvitsee aikuisien tukea kasvussaan, ja seurakunnan työntekijät voivatkin olla tärkeässä asemassa tässä nuoren elämänvaiheessa. (Harjunpää, Paananen, Parviainen & Saarainen 1994, 13.)

Isoskoulutus ja isostoiminta ovat toisistaan eroavat termit, mutta useissa seurakunnissa on päädytty käyttämään vain toista näistä kuvaamaan omaa toimintaa. Isoskoulutus-termiä onkin usein käytetty kuvaamaan koko isostoimintaa, sillä useimmiten isostoiminta painottuu juuri koulutukseen. Vaikka monissa seurakunnissa isostoiminta onkin koulutuspainotteista, on tärkeää, ettei koulutus ole vain suorittamista, vaan myös kasvamista seurakunnan vastuunkantajaksi. (Porkka 2004, 130–131.) Käytämme opinnäytetyössämme pääasiassa käsitettä isoskoulutus, sillä sitä käytetään Hollolan seurakunnassa kuvaamaan yleisesti isostoimintaa. Termi myös kuvaa Hollolan seurakunnan isostoiminnan toteutus-tapaa parhaiten.

Jokainen seurakunta suunnittelee ja toteuttaa omanlaisensa isoskoulutuksen. Koulutuksen muoto ja kesto vaihtelee seurakunnasta riippuen, kunkin seurakunnan omien tapojen ja tarpeiden mukaan. Pienten seurakuntien todellisuus on hyvin erilainen kuin suurten seurakuntayhtymien, ja juuri tästä syystä isoskoulutuksella ei voi olla yhtä yhteistä valtakunnallista rakennetta. Kuitenkin seurakunnilla voi olla yhteisiä periaatteita ja toimintatapoja. On olemassa perusmallit isoskoulutuksen rakenteesta, ja kukin seurakunta voi valita näistä itselleen sopivimman. Malleja on neljä: lyhyiden intensiivikurssien malli, iltakoulumalli, moduulimalli ja nuorteniltamalli. (Porkka 2004, 135.)

Hollolassa on käytössä kaksivuotinen isoskoulutus, joka on malliltaan moduulimuotoinen. Tämä tarkoittaa, että isoskoulutusta ei järjestetä yleisen mallin mukaan kerran viikossa tiettyinä iltana, vaan isoskoulutus koostuu tietyistä määrättyä isoskoulutusmoduuleja ja käytännön moduuleja. Jokaista isoskoulutusmoduulia järjestetään kolmena eri ajankohtana, josta nuori saa itse valita itselleen sopivimman ajankohdan. Käytännön moduuleista nuori saa valita itselleen sopivimman toimintamuodon. Hän voi muun muassa toimia isosena varhaisnuorten leireillä, kerhohjohtajana tai pyhäkoulun opettajana. Nuori voi myös osallistua seurakunnan musiikkitoimintaan ja nuorille suunnattujen messujen toteuttamiseen. Jos jokin moduuli jää suorittamatta, sen voi suorittaa kertausmoduulissa, joka järjestetään kerran syksyllä ja kerran keväällä. Kertausmoduulissa voi suorittaa minkä tahansa isoskoulutusmoduulin, ei kuitenkaan käytännön moduulia. (Hartikainen, henkilökohtainen tiedonanto 16.3.2013.)

Moduulimuotoinen isoskoulutus on Porkan (2004) mukaan yhteisiä kokoontumisia, joissa yhdistyy yhdessä oleminen, hartauselämä ja muu toiminta. Yhteisten kokoontumisten lisäksi jokainen voi vapaasti valita esimerkiksi tapahtumia tai projekteja. Nämä voivat liittyä jumalanpalvelusten toteuttamiseen, varhaisnuorisotyöhön tai diakoniaan. Moduulimuotoisen isoskoulutuksen etu on sen muokattavuus, mutta haasteena taas tietynlainen irrallisuus. (Porkka 2004, 135).

Liiketalouden maailmassa moduulimuotoisuus, modulaarisuus, tarkoittaa usein kokonaisuutta, joka sisältää peruspaketin, johon voidaan liittää asiakkaan valitsemia lisäosia. Vaihtoehtoisesti moduulimuotoinen kokonaisuus koostuu asiakkaan itse valitsemista yhteensopivista moduuleista. (Sipilä 1995, 69.) Nämä määritelmät sopivat myös moduulimuotoiseen isoskoulutukseen. Hollolan seurakunnassa on olemassa peruspaketti, tietyt moduulit, jotka on käytävä, ja lisäksi nuoret saavat valita tarjolla olevista käytännön moduuleista itselleen sopivimmat. Moduulimuotoisen isoskoulutuksen voisi luoda myös erilaisista yhteensopivista moduuleista, joista nuori saisi itse vapaasti valita tietyn määrän moduuleja.

Moduulimuotoisuus otettiin käyttöön Hollolan seurakunnan isoskoulutuksessa syksyllä 2012. Kuten aikaisemmin on todettu, toista isoskoulutusvuottaan käy-

vät nuoret opiskelivat samoja moduuleja kuin ensimmäistä isoskoulutusvuottaan käyvät, koska toisen vuoden moduuleja ei oltu tehty. Työntekijöiden huomion mukaan tämä aiheutti nuorissa turhautumista, koska he olivat opiskelleet moduulien sisällöt jo edeltävänä vuonna, tosin eri muodossa vanhan isoskoulutusmallin mukaan. (Jyrki Petsalo, henkilökohtainen tiedonanto 16.3.2013.)

Syksyllä 2012 käynnistyneen moduulimuotoisen isoskoulutuksen moduulit olivat seuraavat: Kristityn palikat, Hengen viemää, Ohjelmistopäivitys, Rytinällä ryhmäksi, Kenen joukoissa seisot, Iltaohjelma sekä Raamis. Lisäksi käytössä oli leirimoduuli ja erilaisia käytännön moduuleja, esimerkiksi kerhonojajakoulutusta, varhaisnuortenleirejä, musiikkitoimintaa ja pyhäkoulun opettajana toimimista. (Hollolan seurakunta, 2012.) Hollolan seurakunta jatkaa näiden moduulien käyttöä ensimmäisen vuoden isoskoulutuksessaan.

4 NUORUUDEN KEHITYSHAASTEET

Nuoruus on aikaa ikävuosien 12 ja 22 välillä. Nuoruus voidaan jakaa varhaisnuoruuteen, varsinaiseen nuoruuteen sekä jälkinuoruuteen. Nuoruus on kehitysvaihe, jossa ihmisen on mahdollista muuttaa persoonallisuuttaan. Tämän vuoksi sanotaankin, että nuoruus on mahdollisuuksien aikaa. (Aalberg & Siimes 2007, 67–68.) Näinä ikävuosinaan ihminen opettelee ikään kuin elämisen uudestaan. Nuori jäsentää yksilöllisyytensä kautta elämäänsä suhteessa muihin ihmisiin, luontoon ja maailmankaikkeuteen. (Dunderfelt 2006, 93.) Nuoren tärkein kehityksellinen päämäärä on autonomian saavuttaminen. Jotta nuori pääsisi tähän päämäärään, tulee hänen ratkaista ikäkauteen kuuluvia kehityksellisiä tehtäviä. (Aalberg & Siimes 2007, 67–68.)

Varhaisnuoruuden voidaan katsoa alkavan puberteetin eli hormonitoiminnan aktivoitumisen myötä (Rantanen 2004, 46). Nuoruuden aikana ruumiinkuva kokee muutoksen puberteetin takia. Nuoren tulee yhtenä kehitystehtävänänsä jäsentää oma seksuaalinen identiteettinsä matkalla kohti aikuista seksuaalisuutta. Ennen naisen tai miehen asemaan astumista nuoren täytyy kohdata lapsuuden aikaiset seksuaaliset käsitykset ja pelot mielikuvien ja kokeiluiden avulla. Nuoruusikään kuuluu oman seksuaalisuuden kyseenalaistaminen, homoseksuaaliset kokeilut sekä oman kelpaavuuden pohtiminen. (Aalberg & Siimes 2007, 70.)

Nuoren yhtenä kehitystehtävänä on irrottautua vanhemmistaan. Nuoren suhde vanhempiin saattaa vaihdella aaltomaisesti, välillä nuori palaa lapsen kaltaiseen käytökseen, välillä korostaa itsenäisyyttään. Tätä ajoittaista taantumista kutsutaan normatiiviseksi regressioksi. (Rantanen 2004, 47.) Nuori tarvitsee tilaa kyseenalaistaa sääntöjä, puolustaa omia näkemyksiään, korostaa itsenäisyyttään ja yksilöllisyyttään sekä etsiä omia arvojaan ja normejaan. Tämä kaikki auttaa nuorta itsenäistymään ja kohtaamaan lopulta vanhempansa uudella, aikuisella tasolla. (Aalberg & Siimes 2007, 68–69.)

Viimeinen nuoruusiän kehityshaaste on ikätovereiden apuun turvautuminen kasvun ja kehityksen aikana. Vanhemmista irtautuessaan nuori kohtaa yksinäi-

syyden, jonka seurauksena tämä hakee tukea muista ihmissuhteista. Ikätoverit ovat apuna minuuden rakentamisessa ja tukevat kasvussa kohti aikuisuutta. Ryhmään kuulumisen luo nuorelle pärjäämisen tunteen. Ryhmässä nuoret voivat ilmaista itseään sellaisella tavalla, jota he eivät välttämättä yksilöinä uskaltaisi. Ryhmä antaa toiminnan vapauden, koska siinä ei korostu yksilöllisyys vaan muiden kanssa jaettu identiteetti. Varsinaisen nuoruudenaikaisia ryhmiä ajaa yhteen jokin yhteinen harrastus tai ideologia. Tällaisia ryhmiä voivat olla esimerkiksi nuori seurakunta tai jääkiekkjoukkue. Mikäli nuori ei kiinnity mihinkään ryhmään, hänen psyykinen kehityksensä voi häiriintyä yksinäisyyden takia. (Aalberg & Siimes 68–73.)

5 NUOREN SPIRITUALITEETTI

Spiritualiteetti sanana pohjautuu latinankielen sanoihin *spirare* ”hengittää” ja *spiritus* ”henki”. Kristillisessä kirkossa sanalla tarkoitetaan usein ihmisen hengellistä elämää ja oman hengellisen elämän hoitamista. Käsitteenä spiritualiteettia on kuitenkin hankala määritellä, sillä tutkimuksissa käsitteelle on annettu huomattavasti laajempi merkitys. Käsitettä käytetään monissa eri yhteyksissä, monin eri tavoin ja liukuvasti. (Kotila 2003, 13; Tuominen 2005, 35.)

Puhutaan yleisestä spiritualiteetista, joka koskee niin uskonnollisia kuin uskonnottomiakin ihmisiä. Tällöin spiritualiteetilla tarkoitetaan ihmisyyden ydintä, syvintä olemusta ja siihen liittyy keskeisesti ihmisenä kasvaminen. Näin ollen spiritualiteetin ei välttämättä tarvitse liittyä uskontoihin tai uskonnollisuuteen. Kristillinen spiritualiteetti taas viittaa ihmisen Jumala-suhteeseen, omaan hengellisyyteen ja sen hoitamiseen. Kristillinen spiritualiteetti liittyy kiinteästi uskonnon harjoittamiseen kuten rukoilemiseen, Raamatun lukemiseen ja hartauselämään. (Tuominen 2005, 35–36.)

Suomalainen käsitys spiritualiteetista on saanut vaikutteita erityisesti karismaattisuudesta, Tuomasmessuista, taizelaisuudesta ja hiljaisuuden liikkeestä. Näiden voimistuminen on vaikuttanut käsitykseen spiritualiteetista ja siihen, millä tavoin siitä Suomessa puhutaan. Uskon kokonaisvaltaisuutta ja yksityisyyttä korostetaan vahvasti, ja painopiste on siirtynyt opista kokemukseen. (Kotila 2003, 19–20.)

Nuoren identiteetti on vasta muotoutumassa. Tämä koskee myös hänen omaa uskonnollista identiteettiään. Nuorilla ei rippikouluun mennessä ole juurikaan valmiita arkielämään juurtuneita rituaaleja eikä tapoja, jotka vahvistaisivat heidän omaa henkilökohtaista uskoaan. Nuoret elävät pinnallisessa maailmassa, jossa hengellisyydelle ei useinkaan ole tilaa. Kuitenkin jokainen nuori kokee sitä kaipuuta, jota kirkko kutsuu hengellisyydeksi. Kaipuuta, jota seuraamalla ihminen lähestyy Jumalaa. Nykypäivän rippikoulu kulkeekin jatkuvasti kauemmas tietoa korostavasta rippikoulutraditiosta kohti hengellistä ohjausta. Nuoren elä-

mälle merkittävän hengellisyyden ja kristillisen elämäntavan etsiminen korostuu yhä enemmän. (Jokela 2004, 57–58.) David Hayn mukaan uskontokasvatuksen tavoitteena on vahvistaa nuoren synnynnäistä spiritualiteettia. Nuoria on opastettava pitämään mielensä avoimena, eikä heille saa antaa liian valmiita käsitteitä tai ennakkoluuloja. Nämä saattavat kaventaa nuorten omaa ajattelua, eikä heille näin jää tilaa kysellä ja ihmetellä. (Tuominen 2005, 37.)

Nuoren spiritualiteettia tulee kunnioittaa. Tämä vaatii nuorisotyönohjaajalta oman spiritualiteetin ymmärtämistä ja hoitamista sekä kykyä tunnistaa ja nähdä nuoren ainutkertaisuus Jumalan kuvana. Nuoret eivät kuitenkaan välttämättä osaa sanoittaa omia ajatuksiaan ja tuntemuksiaan hengellisyydestä ja uskoon liittyvistä asioista. Heidän maailmansa on myös mustavalkoisempi kuin aikuisten. Siinä missä aikuiset ovat tehneet kompromisseja, nuoret uskaltavat kyseenalaistaa, kapinoida ja vastustaa. Ihmettely on heille luontevaa, eikä sitä tule tukahduttaa edes silloin, kun nuorten käyttäytyminen tuntuu aikuisista väärältä ja jopa vastenmieliseltä. (Tuominen 2005, 38.)

Nuorisotyönohjaajan on helppo kätkeytyä ammattiuskovaisen roolin taakse. Vaikeampaa on myöntää oma epäilynsä ja keskeneräisyytensä hengellisyydessä ja uskonasioissa. Yhdessä elämän suurien kysymysten aito pohtiminen on kuitenkin nuoren kasvun kannalta hedelmällistä. Kaikkiin kysymyksiin ei aina löydy vastauksia, mutta niiden käsitteleminen on silti tärkeää. Nuorisotyönohjaajan tärkein työväline onkin aito kiinnostus nuoriin ja heidän mielipiteisiinsä. (Tuominen 2005, 38–40.)

Nuoren spiritualiteetin vahvistamisessa tärkeää on ohjaaminen. Hengellisen ohjaamisen tarpeellisuutta ja merkitystä onkin korostettu kristillisessä perinteessä. Hengellinen ohjaaja voi toimia matkakumppanina, jonka tehtävänä on kuunnella ja tukea toista ihmistä matkalla kohti Jumalaa. Nuoret tarvitsevat hengellistä ohjausta ja matkakumppanuutta. He tarvitsevat ohjausta oman hengellisen elämän hoitamisessa ja seurakuntayhteydessä. Tämän lisäksi nuorisotyönohjaajan tulee tarjota nuorille tietoa uskosta, elämästä ja ennen kaikkea kertoa nuorille evankeliumia rakastavasta Jumalasta, ylösnousseesta Jeesuksesta ja Pyhän Hengen toiminnasta. (Tuominen 2005, 39–41.)

Nuorisotyön tehtävänä on tarjota nuorelle tilaa ja aikaa löytää oma hengellisyytensä, oma spiritualiteettinsa. Nuorisotyö on nuorelle kasvupaikka, jossa hän saa opetella uskonelämää, harjoittaa uskoaan ja kasvaa uskossaan. Osallistuminen ja oleminen tarjoavat nuorelle mahdollisuuden löytää oma kristillinen identiteetti seurakunnan täysivaltaisena jäsenenä. Kasteopetus, etsiminen ja kasvaminen ei kuitenkaan pääty rippikouluun tai nuorisotyöhön, vaan se jatkuu läpi elämän. (Tuominen 2005, 50–51.)

6 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Isoskoulutuksen tärkeimmät tavoitteet ovat isosten hengellinen kasvu, isosen valmiuksien kasvaminen ja isosen roolin kehittyminen (Porkka 2005, 94). Isosuus ja isoskoulutus auttaa nuorta kasvamaan uskossa (Porkka 2004, 42). Meidän tavoitteenamme ei ollut ainoastaan kouluttaa isosia toimimaan rippileireillä, vaan auttaa heitä kasvamaan suhteessa itseensä ja toisiinsa, uskoon ja Jumalaan.

Isoskoulutusmoduuleja luodessamme tavoitteenamme oli luoda sellainen isoskoulutusmateriaali, jossa on jokaiselle kerralle enemmän tehtäviä kuin kahden tunnin isoskoulutusmoduulissa tarvitaan. Tällöin ohjaaja voi valita ryhmälle sopivimmat tehtävät ja harjoitteet valmiista materiaalista pienellä tutustumisella. Jokaiseen tehtävään ja harjoitteeseen on tarvittava materiaali valmiina moduulikansiossa. Tämä helpottaa isoskoulutuksen ohjaajan työtä huomattavasti ja tekee omalta osaltaan moduulin vetämisestä lyhyelläkin varoitusajalla helpompaa. Moduulit on kokonaisuudessaan rakennettu niin, ettei erillisiä kirjoja tai muita teoksia tarvita, kaikki tarvittava löytyy moduulikansiosta.

Toivomme, että opinnäytetyömme hyödyttää itsemme ja Hollolan seurakunnan lisäksi myös muita toimijoita. Opetuspaketit ovat helposti saatavilla muidenkin seurakuntien käyttöön ja ovat kunkin seurakunnan omiin tarpeisiin muokattavissa. Tarkoituksenamme on kannustaa myös muita seurakuntia tarkastelemaan oman isoskoulutusmallinsa tarkoituksenmukaisuutta. Opinnäytetyöllämme tuomme julki, että on myös muunlaisia tapoja järjestää isoskoulutusta, kuin totuttu kerran viikossa tiettyyn aikaan järjestettävä toiminta.

Launosen ja Pesosen (2005) mukaan kirkon nuorisotyönohjaajan neljä ydinosaamisaluetta ovat kirkollinen ja seurakunnallinen osaaminen, pedagoginen osaaminen, yhteisöllinen ja yhteiskunnallinen osaaminen sekä kehittämisosaaminen. Näihin ydinosaamisalueisiin liittyvät keskeisesti myös ohjaus- ja vuorovaikutustaidot. (Launonen & Pesonen 2005, 269.) Henkilökohtaiset tavoitteemme muodostimme näiden ydinosaamisalueiden pohjalta.

Seurakunnallinen ja kirkollinen osaaminen tarkoittaa meille opinnäytetyöhöme liittyen seurakuntatyöhön ja kristinuskoon liittyvien tietojen ja taitojen kasvattamista. Tämä tapahtuu työskentelymme aikana väistämättä, koska luomme seurakunnalle kristillistä toimintaa. Olemme erityisesti ottaneet huomioon, että kristillisyyden näky isoskoulutuksessa ja toiminta on nimenomaan kirkon nuorisotyötä. Olemme halunneet tukea isoskoulutuksella myös nuoren oman uskonelämän hoitamista ja hengellistä kasvua seurakunnan jäsenenä.

Pedagoginen osaaminen näkyy opinnäytetyössämme koulutuksen suunnittelutyössä. Jokainen kirkon nuorisotyönohjaaja joutuu opettajan rooliin niin rippikoulussa, kuin esimerkiksi isoskoulutuksessakin. Opinnäytetyötä tehdessämme kohtasimme väistämättä kysymyksen ”millainen opettaja minä olen?”. Se, millainen opettaja olet, vaikuttaa vahvasti siihen, millaista koulutusta suunnittelet ja miten opetat. Pedagoginen osaamisemme näkyy valitsemissamme opetusmenetelmissä sekä suunnittelemamme koulutuksen koko rakenteessa. Olemme tietoisia siitä, mitä ja miten haluamme isosten oppivan kristinuskoon ja isosuu-teen liittyviä asioita.

Keräsimme kehittämissideat moduuleja varten nuorilta itseltään. Tämä osallistaminen kehitti yhteisöllistä ja yhteiskunnallista osaamistamme. Luomamme isoskoulutusmoduulit vaikuttavat sekä Hollolan seurakunnan nuorisotyöhön ja sitä toteuttavaan työyhteisöön. Lisäksi toivomme, että moduulit vaikuttavat niihin osallistuviin nuoriin, ei ainoastaan isosina, vaan myös kristittyinä.

Moduuleja luodessamme käytimme tutkivaa, kokeilevaa ja uutta luovaa työtettä. Tapamme luoda isoskoulutusta on tuore, koska emme kumpikaan ole tehneet aiemmin isoskoulutusta. Meillä ei ole valmista sisäistä mallia siitä, miten isoskoulutus tulisi suunnitella, ja koimme tämän todella suureksi eduksi. Näin ollen aloitimme niin sanotusti puhtaalta pöydältä. Tuoreilla ajatuksilla ja erilaisilla opetusmenetelmillä pyrimme innostamaan isoskoulutusta toteuttavaa työyhteisöä löytämään uusia tapoja isoskoulutuksen ja nuorisotyön toteuttamiseen.

7 OPINNÄYTETYÖN TEKO JA TYÖNJAKO

Saimme tilauksen opinnäytetyöllemme suoraan Hollolan seurakunnalta. Kun kuulimme, että he tarvitsevat moduulimuotoiseen isoskoulutukseen toisen vuoden materiaalin, päätimme tarttua haasteeseen. Moduulimuotoinen isoskoulutus oli meille kummallekin vierasta ja halusimme perehtyä asiaan, sekä valita tämän aiheen opinnäytetyöllemme. Opinnäytetyö tuntui meidän mielestämme tarpeelliselta tietysti Hollolan seurakunnan kannalta, mutta myös koko kirkon tasolla.

Aloitimme opinnäytetyön syyskuussa 2012 keskustelemalla Hollolan seurakunnan nuorisotyön tiimin kanssa opinnäytetyömme aiheesta ja tavoitteista. Ideapaperin esittelimme tammikuussa 2013 ja silloin myös keräsimme ideoita moduuleja varten haastatteleamalla isoskoulutusta käyviä nuoria. Aiemmin opintojemme aikana keräsimme sekä ensimmäistä, että toista isoskoulutusvuottaan käyvilta nuorilta haastatteluilla heidän toiveitaan koskien toisen vuoden isoskoulutuksen sisältöä. Osallistuimme myös isoskoulutuskerroille havainnoimalla niitä. Haastattelimme yhteensä 12:ta isosta, joista puolet kävivät haastatteluiden aikana ensimmäistä isoskoulutusvuottaan ja puolet toista isoskoulutusvuottaan. Haastatteluilla selvitimme, millaisia asioita isokset haluavat oppia isoskoulutuksessa, minkälaisia taitoja he kokevat tarvitsevansa isosina, sekä millä eri tavoin he tahtovat oppia.

Ideoimme aiheet moduuleihin näiden haastatteluidemme ja havaintojemme pohjalta huhti-toukokuussa 2013. Toukokuussa pidimme työelämätahon kanssa palaverin, jossa esittelimme teemat moduuleita varten. Kun saimme teemoihin hyväksynnän työelämätaholta, aloimme miettiä moduulien sisältöjä ja opetusmenetelmiä. Teimme varsinaiset toisen vuoden isoskoulutusmoduulit kesällä 2013 yhdessä. Loimme toisen vuoden isoskoulutusmoduulien rakenteen ja valitsimme käytettävät menetelmät tiiviissä yhteistyössä. Kesän aikana teimme moduulien eteen myös itsenäistä työtä. Valitsimme moduuleihin sopivat virret ja veisut sekä laadimme rukouksia ja suunnittelimme hartauksia. Elisa vastasi produktin ulkoasusta aikaisemmin hankitun osaamisensa johdosta. Hollolan

seurakunnan oli määrä ottaa moduulit käyttöön elokuussa, joten meidän tuli saada ne valmiiksi siihen mennessä.

8 TOISEN VUODEN ISOSKOULUTUSMODUULIT

Toisen vuoden isoskoulutusmoduuleja on viisi ja ne ovat kestoaltaan jokainen kaksi tuntia. Nämä moduulit ovat seuraavat:

1. Minä, meitsi, meikäläinen
2. Holy Bible
3. Paimentajan ABC
4. Sattuu ja tapahtuu
5. Isosinssi

Näiden viiden moduulin lisäksi isokset suorittavat myös käytännönharjoitteita, joita kutsutaan nimellä Tee se itse -moduuli.

Lähtökohtaisesti valitsimme isoskoulutusmoduulien teemat haastatteluiden ja isoskoulutuksissa keräämiemme havainnointien pohjalta, mutta myös Rippikouluuunnitelma 2001 ohjasi aiheiden valintaa. Moduulien pohjana käytimme Rippikouluuunnitelmasta (2001, 21) löytyvää kolmen korin (elämä, usko, rukous) ajatusta. Moduulit käsittelevät nuoren omaa elämää jaksamiseen liittyvien kysymysten ja arkielämän tilanteiden kautta. Isoskoulutuksessa käsitellään kirkon uskoon liittyviä kysymyksiä esimerkiksi Holy Bible -moduulissa. Lisäksi rukous on vahvasti mukana läpi koko toisen vuoden isoskoulutuksen.

8.1 Moduulien teemat

Minä, meitsi, meikäläinen -isoskoulutusmoduuli keskittyy isosen omaan jaksamiseen ja uskoon. Idea tähän moduuliin syntyi haastatteluista ja havainnoinnista. Jo kerran rippikoululeirillä toimineet isokset toivoivat käytännön vinkkejä väsymyksen hallintaan ja ennaltaehkäisyyn leiritilanteessa. Isosten mielestä leirillä iskevästä väsymyksestä olisi hyvä puhua enemmän etukäteen ja valmentaa isosia sen kohtaamiseen ja käsittelyyn.

Havainnoidessamme isoskoulutustilanteita huomasimme ensimmäisen vuoden isoskoulutuksen sisältävän todella vähän keskustelua ja pohdintaa isosen omasta uskosta ja sen hoitamisesta. Työelämätahon kanssa keskustellessamme päädyimme siihen, että tema on käsittelemisen arvoinen ja tärkeä. Mielestämme isosen yksi tärkeimmistä tehtävistä on toimia nuoren kristityn mallina. Lasten ja nuorten on hyvä saada positiivinen, mutta realistinen kuva nuoresta kristitystä. Isosen usko ei ole valmis, vaan hän kasvaa ja ihmettelee yhdessä leiriläisten kanssa (Porkka 2004, 42). Tällä moduulilla haluamme tukea isosten hengellistä kasvua ja antaa heille välineitä oman uskon hoitamiseen.

Holy Bible -isoskoulutusmoduuli paneutuu nimensä mukaisesti Raamattuun ja sen käyttötapoihin. Yksi haastateltava kertoi tullessaan isoskoulutukseen oppiakseen lisää Raamatusta. Haastatteluissa useat isokset ilmaisivat olevansa epävarmoja raamattuhetkien pitämisessä rippileirillä. Ensimmäisen vuoden isoskoulutuksessa yksi moduuli käsittelee juuri näiden hetkien vetämistä, joten haastatteluiden ja havainnointien pohjalta tulimme siihen johtopäätökseen, että epävarmuus johtuu osaltaan isosten huonosta Raamatun tuntemisesta. Havaitsimme isosilla olevan hankaluuksia löytää Raamatusta tiettyjä kohtia tai tiettyyn teemaan liittyviä asioita. Isosten oli myös isoskoulutuksessa vaikea vastata heille esitettyihin Raamattuun liittyviin kysymyksiin. Isosten on tärkeää tutustua Raamattuun, sillä se on yksi tärkeimmistä työvälineistä rippikoulussa. Työelämätahon kanssa päädyimme siihen, että koska Raamattu on koko kristinuskon perusta, sitä tulee käsitellä myös isoskoulutuksessa. Isoskoulutuksessa ei kasvateta vain isosia, vaan myös nuoria kristittyjä.

Paimentajan ABC -isoskoulutusmoduuli sisältää keinoja oman pienryhmän hallintaan sekä vinkkejä leikin tai muun ohjelmanumeron vetämiseen isolle ryhmälle. Haastatteluista selvisi, että isokset kokevat tarvitsevansa lisää ryhmänohjaustaitoja. He olivat epävarmoja taidoistaan ohjata pienryhmää ja hallita suurta ryhmää esimerkiksi leikinvetotilanteessa. Isokset kaipasivat lisävarmuutta juuri ryhmänhallinnassa ja pienryhmissä mahdollisesti esiintyvien vaikeiden tilanteiden kohtaamisessa.

Sattuu ja tapahtuu -isokoulutusmoduuli sisältää perusensiaputaitojen harjoittelua sekä leirillä tapahtuvien yllättävien tilanteiden kohtaamisen harjoittelua. Valitsimme tämä teeman, koska haastatteluissa isokset pohtivat omaa rooliaan ja tehtäviään leirillä. Ensimmäisen vuoden isokoulutus sisältää moduulin liittyen isosen käytännön tehtäviin ja rooliin suhteessa leiriläisiin sekä työntekijöihin. Tämä moduuli ei kuitenkaan kerro, mitä isosen tulee tehdä poikkeustilanteessa leirioloissa. Kun leirillä tapahtuu jotain yllättävää, isosen ei ole vastuussa tilanteiden hallinnasta, mutta hän toimii kuitenkin ohjaajan niin sanottuna oikeana kätenä tarpeen vaatiessa. Jokaisen ihmisen on mielestämme osattava perusensiaputaitoja. Isokoulutus ei voi vain tähdätä toimimiseen leirillä, vaan sen tulee johdattaa kohti seurakuntayhteyttä ja kasvamista kristittyinä. Kristittyinä olemisen on lähimmäisenä olemista, joka tarkoittaa avun antamista sitä tarvitseville.

Isosinssi -isokoulutusmoduuli on viimeinen moduuli, jonka isokset käyvät. Tällä kerralla kootaan koko toisen vuoden isokoulutus ja isokset pääsevät harjoittelemaan oppimiaan taitoja. Haastatteluissa isokset toivoivat isokoulutukseen enemmän käytännön harjoittelua. Yksi haastateltava mainitsi haluavansa ”kui-vaharjoitella” todellisia leirillä mahdollisesti tapahtuvia tilanteita jo isokoulutuksessa, ja tämä moduuli vastaa myös tähän tarpeeseen.

Tee se itse -käytännönmoduulit sisältävät kuusi eri toimintoa, joista isosen saa valita itselleen kolme mieluisinta. Näitä käytännönmoduuleja ovat avustaminen messussa, hartauden pitäminen, isokoulutusleirille osallistuminen, leikin tai ohjelmanumeron järjestäminen nuortenillassa, kerhon tai pyhäkoulun ohjaaminen sekä kouluikäisten leirillä isosena toimiminen. Toive käytännönmoduuleista tuli työelämätaholta. Jo ensimmäisen vuoden isokoulutuksessa isokset suorittivat käytännönmoduuleja, ja tämä on koettu toimivaksi. Siksi työelämätaho halusi jatkaa samaa käytäntöä. Valitsimme käytännönmoduuleiksi sekä isosen taitoja kehittäviä että seurakuntayhteyteen kasvattavia toimintoja. Rippikoulun tavoitteena on saada nuori seurakuntayhteyteen ja tunteemaan seurakunnan sekä kirkon toimintaa (Rippikoulusuunnitelma 2001, 28). Mielestämme isokoulutuksen tulee jatkaa tätä samaa linjaa, koska niin kuin jo aiemmin olemme mainin-

neet, nuori tarvitsee tukea omassa kirkon jäsenen identiteetissään ja seurakuntayhteyden säilyttämisessä.

Taustamateriaaleina moduuleja luodessamme käytimme erilaisia nuorisotyöhön suunnattuja teoksia. Työelämätaho toivoi meidän käyttävän Ihan sama isoselle -työkirjaa. Käytimme tämän lisäksi myös Ihan sama – eilen, tänään, ikuisesti – opettajan opasta. Lisäksi moduuleja tehdessämme haimme inspiraatiota kirjoista Biblis, eKr. – jKr., 40 tapaa kohdata Pyhä, Löytöretki -sarjaa sekä tietysti Raamattua.

8.2 Moduulien opetusmenetelmät

Opetusmenetelmät ovat ohjaajan työvälineitä opettamiselle. Menetelmien tulisi edistää mahdollisimman monen yksilön oppimista ja ne tulisi valita ryhmän, yksilön ja ohjaajan mukaan. (Kuusi & Porkka 2006, 17.) Jokaisella opettajana toimivalla on oma käsityksensä oppimisesta ja opettamisesta. Tämä vaikuttaa hänen toimintaansa ja valintoihinsa opetuksessa tietoisesti ja tiedostamatta. Opettajana toimivan henkilön käsitys oppimisesta vaikuttaa menetelmien lisäksi siihen, millaisia odotuksia hänellä on ja mihin hän opetuksellaan pyrkii. (Pruuki & Tirri 2004, 36.)

Kun valitsimme opetusmenetelmiä isoskoulutusmoduuleja varten, halusimme käyttää mahdollisimman monenlaisia opetusmenetelmiä. Oppimista on mahdollista edistää käyttämällä erilaisia opetusmenetelmiä sekä huomioimalla erilaiset oppimistyyliä (Kuusi & Porkka 2006, 17). Nämä neljä oppimistyyliä ovat auditiivinen (kuulon avulla tapahtuva oppiminen), visuaalinen (näön avulla tapahtuva oppiminen), taktuaalinen (käsillä tekemisen avulla tapahtuva oppiminen) ja kineesteettinen (liikkeen ja kokemisen kautta tapahtuva oppiminen) oppiminen (Kuusi & Porkka 2006, 120). Olemme pyrkineet siihen, että jokaisessa moduulissa olisi jokaiselle oppijatyyliä jotakin, on kuunneltavaa, katseltavaa, kosketeltavaa ja tehtävää.

Opetusmenetelmiä valitessamme huomioimme sekä haastatteluilla keräämämme toiveet isosilta (toiminnallisuus, käytännön harjoitukset, vähemmän kuuntelemista, enemmän tekemistä) että konstruktivistisen ja siihen pohjautuen myös kontekstuaalisen oppimiskäsityksen. Rippikoulusuunnitelma pohjautuu pitkälti juuri konstruktivistiseen oppimisteoriaan. Sen mukaan tieto on yksilön, tässä tapauksessa isosen, itse rakentamaa tulkintaa hänen aikaisempiin sisäisiin malleihinsa pohjautuen (Pruuki & Tirri 2004, 36-39). Tässä suunnittelemassamme moduulimuotoisessa toisen vuoden isoskoulutuksessa painotetaan isosen omaa aktiivisuutta, etsimistä ja löytämistä konstruktivistisen oppimisteorian pohjalta.

Moduuleja suunnitellessamme olemme ottaneet myös huomioon kehitysvaiheen, jossa isoskoulutusikäinen nuori elää. Nuori etsii omia arvojaan ja normejaan, tarvitsee tilaa puolustaa omia näkemyksiään, sekä turvallisen ryhmän johon kiinnittyä (Aalberg & Siimes 2007, 68-69). Tämän nuoren elämäntilanteen olemme huomioineet valitsemalla esimerkiksi ryhmätehtäviä ja keskusteluhetkiä.

Nuoren kehitykselle on tärkeää kiinnittyä johonkin ryhmään. Nuori tarvitsee myös ikätovereidensa vertaistukea kasvaessaan ei pelkästään isoseksi, vaan nuoreksi aikuiseksi. Moduulimuotoinen isoskoulutus on haaste ryhmäytymiselle. Ryhmän kokoonpano saattaa olla eri jokaiselle kokoontumiskerralla. Tämä saattaa olla negatiivinen seikka sellaiselle isoselle, jonka on vaikea kiinnittyä ryhmään. Yksinäisyys ja ryhmän ulkopuolelle jääminen häiritsee nuoren psyykkistä kehitystä. (Aalberg & Siimes 2007, 73.)

Kontekstuaalisuus isoskoulutuksessa näkyy erityisesti oppimistehtävissä. Casemuotoiset oppimistehtävät ovat todellisen elämän tilanteita, joissa isokset pääsevät harjoittelemaan käytännön taitojaan. Ongelmat eivät ole täydellisiä, eikä niihin ole yhtä oikeaa vastausta (Pruuki & Tirri 2004, 50-51). Tämä kannustaa isosia vaativampaan ajatteluun ja käyttämään myös jo aiemmin oppimiaan taitoja. Kontekstuaalisuus isoskoulutuksessa motivoi isosia aktiivisuuteen omassa oppimisessaan.

Isoskoulutuksessa käsitellään isoja ja abstrakteja asioita. Valitsimme sanallisen ilmaisun lisäksi myös muunlaisia ilmaisukeinoja, esimerkiksi etäisyysharjoituksissa oma suhde nimettyyn asiaan tai ilmiöön ilmaistaan fyysisellä etäisyydellä ja kehonkielellä. Fyysisellä etäisyydellä voi olla helpompi ilmaista omaa suhdettaan käsiteltävään asiaan kuin sanallisesti (Saarainen 2004, 140). Isoskoulutuksessa isonen saa ilmaista itseään myös visuaalisesti esimerkiksi still-kuvaharjoitteissa, draamallisesti näytelmätehtävissä sekä kädentaitojen kautta.

Haastatellut isokset kertoivat oppivansa parhaiten tekemällä itse. Toiminnallisuus oli heidän mielestään välttämätöntä jaksamisen ja motivaation kannalta. Erilaiset ryhmätehtävät, pelit ja leikit koettiin mielekkäiksi tavoiksi oppia isosuuteen liittyviä asioita. Kuuntelun ja katselun koettiin myös olevan tehokas keino oppia, mutta ne eivät yksin riitä koska pelkästään kuullut tai nähdyt asiat unohtuivat isosten mielestä helposti. Keskustelut ja käytännön esimerkit olivat haastateltujen mukaan oppimista edistäviä keinoja. Monisteiden täyttäminen taas oli isosten mielestä epämiellyttävää, mutta niiden yhdessä läpikäyminen edisti heidän kokemuksensa mukaan oppimista.

8.3 Moduulien rakenne

Jokaisessa moduulissa on samanlainen rakenne. Moduulit alkavat yhteisellä alkukurouksella ja laululla. Isoskoulutusmateriaaliin on listattu valmiiksi lauluehdotuksia sekä virsikirjasta, että Nuoren seurakunnan veisukirjasta. Moduuleihin sisältyy tauko ja ne päättyvät yhteiseen hartauteen. Isoskoulutusmateriaalissa on jokaiseen moduuliin ainakin yksi hartausehdotus.

Olemme laatineet isoskoulutusmateriaaliin samanlaisen rakenteen jokaiseen moduuliin, koska aikataulun etukäteen tietäminen luo turvallisuuden tunnetta. Meille jokaiselle on tärkeää tietää esimerkiksi milloin työpäivämme alkaa, milloin saamme pitää lounastauon ja monelta pääsemme kotiin.

Havainnoimme isoskoulutusta ja sen kulkua ja huomasimme, että kaikki ohjaajat eivät pitäneet aikataulusta kiinni. Kaikki ohjaajat eivät myöskään antaneet

isosten pitää kunnollista taukoa. Sellaiset isokoulutuskerrat, joissa ei ollut taukoa välissä, olivat havaintomme mukaan huomattavasti levottomampia. Tämä näkyi esimerkiksi lisääntyneenä kännykän käyttönä ja ylimääräisenä kuiskimisena isosten keskuudessa. Moni isonen kertoi haastattelussa toivovansa jotakin pientä syötävää tai kahvia isokoulutuksen yhteyteen. Tätä perusteltiin muun muassa sillä, että keskittyminen on helpompaa jos voi syödä samaan aikaan kun opiskelee. Usea isonen tulee isokoulutukseen suoraan koulusta, mikä tarkoittaa sitä, etteivät he ole välttämättä ehtineet syödä mitään koulupäivän jälkeen. Edellä mainittujen seikkojen vuoksi olemme jokaisen moduulin runkoon liittäneet tauon, jonka aikana on suositeltavaa tarjota esimerkiksi kahvia ja teetä.

Isokoulutusmoduuleissa on näkyvillä kristillisen kasvatuksen aiemmin esiteltyjä eri ulottuvuuksia. Opillinen ulottuvuus tapahtuu Raamatun sanaan tutustumalla eri keinoin ja pohtimalla Jumalaan liittyviä kysymyksiä. Yhteiset hartaudet ja rukoilu ovat rituaalista ulottuvuutta, ja näihin liittyy myös kokemuksellinen ulottuvuus – rakkaus Jumalan ja ihmisen välillä – sekä lupaus tulevasta. Eettis-moraalinen ulottuvuus näkyy monissa ryhmäkeskustelujen aiheissa. Isokoulutuksen ohjaajan vastuulla on myös toteuttaa huolenpidollista ulottuvuutta, luoda positiivinen ilmapiiri isokoulutukseen ja nähdä isonen kokonaisuutena. Pedagoginen ulottuvuus on kytkeytyneinä niin meidän valitsemiimme opetusmenetelmiin kuin myös siihen, mitä isokoulutuksen ohjaaja näistä meidän tarjoamistamme menetelmistä valitsee omalle ryhmälleen sopivina.

9 ARVIOINTI JA POHDINTA

Hollolan seurakunnan nuorisotyötiimi tutustui luomaamme materiaaliin ja keskusteli siitä tiimipalaverissa syyskuussa 2013. Tapasimme johtavan nuorisotyönohjaajan Jyrki Petsalon tiimipalaverin jälkeen, jolloin hän antoi meille nuorisotyötiimin kokoaman palautteen. Isoskoulutusmoduuleja ei kuitenkaan oltu vielä kokeiltu käytännössä, joten palaute pohjautui täysin seurakunnalle antaamamme materiaaliin.

Palaute oli pääosin erittäin positiivista. Moduulien yhtenäinen ja selkeä rakenne miellytti työntekijöitä. Isoskoulutusmateriaalin laajuutta ja valmiutta keuhuttiin. On hyvä, ettei ohjaajan tarvitse lähteä etsimään monistettavaa materiaalia eri kirjoista, vaan kaikki tarvittava löytyy samasta kansioista. Harjoitteet ja sisältö ovat monipuolisia, mikä tekee moduuleista helposti ryhmän tarpeisiin muokattavia. Toiminnallisuus ja uudenlaiset menetelmät koettiin hyvänä asiana. Erityisesti työntekijöitä miellyttivät teemat, jotka olivat nousseet nuorilta, heidän tarpeistaan ja toiveistaan. Isonen on kokonaisuus, joka on hienosti otettu moduuleissa huomioon. Isokset eivät ole ainoastaan isosia vaan myös nuoria, ihmisiä ja kristittyjä.

Sattuu ja tapahtuu -moduuli sisältää paljon ensiaputaitojen harjoittelua. Tätä koettiin olevan hieman liikaa. Isosen rooli onnettomuustilanteessa leirillä ei ole olla ensisijainen ensiavun antaja. Kuitenkin perusensiaputaidot kuuluvat mielestämme jokaisen ihmisen osattaviksi. Isosinssi-moduuli miellytti työntekijöitä. On hyvä, että isokset pääsevät testaamaan taitojaan ja kokeilemaan oppimiaan asioita käytännössä.

Virsikirjan lisäämistä Nuoren seurakunnan veisukirjan rinnalle keuhuttiin. On hyvä antaa isosille vaihtoehtoja myös virsikirjasta. Alkurukoukset olivat mietittyjä ja teemoihin hyvin sopivia. Isosajokortin toivottiin olevan selkeämpi.

Tämän opinnäytetyön tekeminen on ollut sekä innostavaa että haastavaa. Olemme oppineet moduuleja luodessamme suunnittelutyöstä todella paljon ja se tulee palvelemaan meitä tulevina kirkon alan ammattilaisina. Kuitenkin mielestämme meidän tulisi saada enemmän pedagogisia valmiuksia jo koulutuksessamme. Esimerkiksi rippikoulun ja isoskoulutuksen suunnittelu ja toteutus vie ison osan kirkon nuorisotyönohjaajan työajasta, ja nämä molemmat työmuodot vaativat pedagogisia taitoja. Jotta isoskoulutus säilyy laadukkaana sisällöllisesti ja palvelee nuoren kehitysvaihetta, tulee työntekijöiden olla tarpeeksi koulutettuja vastaamaan näihin haasteisiin.

Moduuleja tehdessämme olimme yllättyneitä siitä, kuinka paljon eri asioita isoskoulutuksen suunnittelussa tulee ottaa huomioon. Emme voineet vain tehdä jotain, koska se on kivaa, vaan kaikella pitää olla perusteet ja lähtökohdat. Taivoitteellinen suunnittelu tuli meille todella tutuksi. Opimme myös näkemään isoskoulutuksen osana nuoren kasvua, kasvatusta ja hengellisyyttä. Isoskoulutus ei ole irrallinen osa nuoren elämää, vaan esimerkiksi tukee nuorta yhdessä tämän elämän tärkeistä kehityshaasteista – ryhmäytymisessä. Samalla nuori kasvaa omassa uskossaan, ja toivottavasti myös kohti kestäväää seurakuntayhteyttä. Opimme korostamaan näitä asioita tekemisen kautta.

Haastavaa opinnäytetyön tekemisessä on ollut työelämätaholta tulleet toiveet sekä moduulimuotoisuuden asettamat rajat. Mikäli olisimme saaneet vapaat kädet isoskoulutuksen suunnittelemisessa, emme olisi suunnitelleet lainkaan koulutusmuotoista isostoimintaa. Meidän näkemyksemme mukaan isostoiminnan koulutuspainotteisuus ei ole tarkoituksenmukaista, vaan toiminnan tulisi olla vapaamuotoisempaa. Näin ollen isostoiminta houkuttelisi myös niitä nuoria, joille perinteinen koulutusmuotoisuus ei sovi tai joilla on esimerkiksi huonoja kokemuksia koulussa pärjäämisestä. Asetettujen rajojen puitteissa saimme kuitenkin tehtyä toisen vuoden isoskoulutusmoduuleista niin paljon omia näkemyksiämme vastaavat kuin mahdollista. Moduulit palvelevat mielestämme myös entistä heterogeenisempia isoskoulutusryhmiä, eivätkä ainoastaan johdannossa jo mainituista tietyin keskiarvon omaavista, hyväkäyttösisistä tyttöisosista koostuvia ryhmiä.

Jos aloittaisimme opinnäytetyöprosessin alusta, tekisimme joitakin asioita eri tavalla. Aloittaisimme isosten haastattelut ja isoskoulutuksen havainnoinnin jo silloin kun isoskoulutus syksyllä alkaa. Lisäksi haastattelisimme työntekijöitä ja selvittäisimme mitä he erityisesti kaipaavat isosilta. Panostaisimme myös raportin kirjoittamiseen jo hyvin varhaisessa vaiheessa. Testaisimme luomiemme moduulien eri käytännön harjoitteita ja opetusmenetelmiä jo moduulien luomisvaiheessa. Olisimme myös halunneet itse päästä ohjaamaan muutaman itse tekemämme isoskoulutusmoduulin, mutta aikataulujen puitteissa se ei ollut nyt mahdollista. Keräisimme myös työntekijöiltä palautteen moduuleista ja niiden toimivuudesta sen jälkeen, kun he ovat käyttäneet niitä esimerkiksi puoli vuotta.

Olemme tyytyväisiä suunnittelemiimme moduuleihin, vaikka niissä on myös kehittämisen varaa. Alkuperäisen aikataulun mukaan oli moduuleja tarkoitus testata ennen kuin työelämätaho antaa meille niistä palautteen. Kuitenkin meistä johtumattomista syistä moduuleja ei vielä oltu Hollolan seurakunnassa otettu käyttöön palautteen annon aikaan. Näin ollen emme voi arvioida tekemiemme moduulien käytännön toimivuutta.

Moduulimuotoisuus vastuuttaa ja vapauttaa nuoria päättämään itse omasta isoskoulutuspolustaan. Aina on kuitenkin vähintään se yksi nuori, joka ei kykene tällaiseen vastuuseen. Puolet haastateltavista kertoi unohtaneensa osallistua moduuliin johon oli ilmoittautunut. Harva isoskoulutusikäinen käyttää kalenteria, jolloin jo paljon aiemmin suoritettu ilmoittautuminen saattaa helposti unohtua. Haastatteluista selvisi, että moduulimuotoisuus kuitenkin mahdollistaa isoskoulutukseen osallistumisen myös niille nuorille, jotka harrastavat aktiivisesti jotain muuta.

Moduulimuotoisessa isoskoulutuksessa on mielestämme positiivista isosvalintaan liittyvät asiat. Kaikissa seurakunnissa ei ole mahdollista ottaa isosiksi leireille kaikkia isoskoulutukseen osallistuvia nuoria. Tämä tarkoittaa sitä, että jotkut on karsittava joukosta. Moduulimuotoinen isoskoulutus helpottaa tätä isosvalintaa. Ensimmäisenä joukosta karsiintuvat ne, jotka eivät ole osallistuneet kaikkiin moduuleihin. Tällainen karsiminen tekee isosvalinnasta oikeudenmukaisempaa, koska karsinnalle on olemassa konkreettiset perusteet. Työntekijän

alitajuiset ajatukset eivät pääse vaikuttamaan isosvalintoihin, niin sanottu naamarajavalinta ei ole mahdollinen.

Moduulimuotoisuus aiheuttaa haasteita nuoren yksilölliselle kohtaamiselle. Hollolassa isoskoulutusta ohjaa viisi eri työntekijää, joten näin ollen jokaisessa moduulissa saattaa pahimmassa tapauksessa olla eri vetäjä. Turvallinen ja pysyvä aikuiskontakti jää helposti nuorelta saamatta. Moduulimuotoisuutta ei kuitenkaan pystytä toteuttamaan yhdellä tai kahdella työntekijällä isossa seurakunnassa, koska se vaatii jokaisen moduulin tarjoamista useamman kerran kauden aikana.

Mielestämme moduulimuotoisen isoskoulutuksen suurin haaste on isosten ryhmäytyminen. Isoskoulutusikäinen nuori on juuri siinä kehitysvaiheessa, että hän tarvitsee ympärilleen turvallisen ryhmän, johon kiinnittyy. Moduulimuotoisessa isoskoulutuksessa vertaisryhmä saattaa pahimmassa tapauksessa vaihdella jokaisella isoskoulutuskerralla. Koko isosryhmä on samaan aikaan samassa paikassa vain, mikäli moduulimuotoista isoskoulutusta toteuttava seurakunta järjestää isoskoulutusleirejä. Tällöin koko isosryhmän ryhmäytymisen on mahdollista tapahtua ainoastaan leirillä. Parin päivän leiri taas ei mitenkään riitä vastaamaan tähän tarpeeseen.

Moduulimuotoinen isoskoulutus kaipaa mielestämme seurakunnan nuorisotyöltä myös muita nuorisotyön toimintamuotoja kuin isostoimintaa. Tämä mahdollistaa nuorten keskinäisen ryhmäytymisen isoskoulutuksen ulkopuolella. Tämä vahvistaa myös nuorten kiinnittymistä seurakuntayhteyteen isoskoulutuksen jälkeen. Esimerkiksi Hollolan seurakunta järjestää isoskoulutuksen lisäksi nuorteniltoja kerran viikossa. Haastatteluista kuitenkin selvisi, etteivät nuortenillat tavoita kovin hyvin edes isoskoulutukseen osallistuvia nuoria saati sitten muita nuoria. Näin ollen isoskoulutuksen ulkopuolella tapahtuva ryhmäytyminen jää hyvin vähäiseksi.

Moduulimuotoisessa isoskoulutuksessa ryhmäytymistä voitaisiin tukea yhteisillä aloituskäsitteillä, ja lopetuskerroilla. Näillä kerroilla isokset pääsisivät tapaamaan toisiaan ja ohjaaja voisi panostaa koko ryhmän yhteiseen aikaan ja ryhmäyttyviin harjoit-

teisiin. Isosille ja muille seurakunnan nuorille voisi järjestää myös muuta yhteistä toimintaa, kuten messuja, retkiä ja illanviettoja. Näille tapahtumille hyviä ajankohtia olisivat esimerkiksi kristittyjen juhlapyhät sekä koulujen loma-ajat. Myös Porkan (2004) mukaan on tärkeää säilyttää ja vahvistaa isostoiminnan ohella muita kokoavia ja ei-kokoavia nuorisotyön toimintamuotoja. Tämä mahdollistaa isosen tehtävistä kiinnostumattomien ja sitoutumiseen kykenemättömien nuorten seurakuntayhteyden. (Porkka 2004, 121.)

Moduulit eivät tule sellaisenaan toimimaan kaikissa Suomen evankelis-luterilaisissa seurakunnissa. Isoskoulutusten ohjaajat ja isokset muodostavat niin kirjavan joukon, ettei kaikkia sellaisenaan palvelevan materiaalin luominen ole koskaan mahdollista. Kuitenkin uskomme vakaasti, että useat seurakunnat saavat isoskoulutusmateriaalistamme virikkeitä ja vinkkejä omaan isoskoulutukseensa. Tämä luomamme toisen vuoden isoskoulutusmateriaali vaatii kuitenkin ensimmäisen vuoden isoskoulutuksen edeltäjäkseen. Koska materiaalimme on luotu juuri toisen vuoden isoskoulutusta ajatellen, on taustaoletuksena se, että isosilla on jo tiettyjä isosena toimimisen taitoja. Hollolan seurakunnan moduulimuotoinen isoskoulutusmalli ei sekään tule sellaisenaan toimimaan kaikissa seurakunnissa. Moduulimuotoisuudessa on paljon puutteita, mutta sitä voi käyttää pohjana oman seurakunnan isoskoulutuksen tarkoituksenmukaisuuden tarkastelussa.

10 ISOSKOULUTUKSEN TULEVAISUUS

Mitä on tulevaisuuden isoskoulutus? Porkan (2004) mukaan isoskoulutus näyttää pitenevän ja monimuotoistuvan, mikäli sen kehitys jatkaa samaa linjaa kuin aiemmin. Tämä tarkoittaisi isoskoulutuksen siirtyvän painottamaan isosen henkistä ja hengellistä kasvua seurakunnan työntekijän toimiessa hengellisenä matkakumppanina. Isoskoulutukseen osallistuva ryhmä tulee myös olemaan entistä heterogeenisempi, mikä tarkoittaa sitä, että ohjaajan on osattava ja ehdittävä kohtaamaan nuoret henkilökohtaisesti. Joissain seurakunnissa tämä vaatii vapaaehtoisten käyttämistä työntekijöiden lisäksi. (Porkka 2004, 120-121.)

Isoskoulutuksen kehitys viittaa siihen, että isostoiminta tulee koskettamaan myös muita työaloja kuin nuorisotyötä. Mikäli isoskoulutusta toteuttaisi monialainen työryhmä, palvelisi se paremmin sekä nuoren että kaikkien työalojen tarpeita. Isokset voisivat toimia siis muidenkin työalojen apuna, esimerkiksi diakoniatyössä. Lisäksi nuoret saisivat lisäperspektiiviä omaan maailmankuvaansa ja persoonansa työstämiseen. Kun nuoret tuntisivat myös muita kuin nuorisotiimin työntekijöitä, olisi heidän helpompi jatkaa seurakunnan toiminnassa myös nuorina aikuisina. (Porkka 2004, 121.) Seurakunnissa työalojen väliset rajat ovat edelleen tiukat. Vaikka monialaisesta yhteistyöstä onkin paljon hyviä kokemuksia, ei seurakuntien rakenne juurikaan tue sen toteuttamista. (Tähkää, Taavitsainen, Lehtinen, Kallinen, Ojala, Jutila, Syrjälä-Turpeinen, Tukeva & Lampenius 2012, 22.)

Me toivomme tulevaisuuden isoskoulutukselta sitä, että se olisi enemmän toimintaa kuin koulutusta. Haaveenamme on sellainen isostoiminta, johon voisivat osallistua kaikenlaiset nuoret. Isosena voisivat toimia erilaiset oppijat ja erilaisiin vähemmistöryhmiin kuuluvat nuoret. Isostoiminnan ei tulisi ainoastaan vaatia vaan ennemminkin antaa. Toivomme, ettei isostoiminnan tavoitteena olisi tuottaa ainoastaan rippileireillä hyvin toimivia isosia, vaan että kaiken isostoiminnan lähtökohdana olisi nuoren seurakuntayhteys ja kristityksi kasvaminen.

Anglikaanikirkko on tehnyt nuorisotyön vision, josta myös Suomen evankelis-luterilaisen kirkon nuorisotyö voisi ottaa mallia. Anglikaanikirkon nuorisotyön visiossa painotetaan nuorten osallisuutta ja täysivaltaisuutta kirkon jäsenenä ja toimijoina. Tämän vision mukaan kirkon tulisi olla sellainen kirkko, joka suhtautuu nuoriin vakavasti ja johon nuoret osallistuvat täysivaltaisesti ja aktiivisesti kaikilla tavoin. Kirkon tulisi arvostaa nuorten hengellisyyttä ja heidän tapaansa tulkita uskoaan. Nuoria tulisi kuulla ja antaa heille mahdollisuus osallistua päätöksentekoon. Kirkon tulisi olla avoin kaikille nuorille, ymmärtää ja oppia nuorilta. Anglikaanikirkon nuorisotyön vision mukaan kirkon tulisi antaa nuorille mahdollisuus suunnitella ja osallistua jumalanpalveluselämän toteuttamiseen. Heille tulisi antaa mahdollisuus myös kehittää uusia jumalanpalveluksen muotoja. (Porkka, 2013.)

Anglikaanikirkon nuorisotyön vision mukaisesti nuorisotyötä tekevien tulee olla osaavia ja arvostettuja työntekijöitä ja heillä tulee olla riittävä tukiverkosto. Kirkon tulisi tehdä yhteistyötä myös muiden nuorten kanssa työtä tekevien tahojen kanssa. Nämä tahot voivat olla niin organisaatioita kuin muita kristillisiä yhteisöjäkin. Vision mukaan kirkon tulee nähdä nuorisotyö osana koko elämän läpileikkaavaa uskon matkaa, joka jatkuu vielä nuoruuden jälkeenkin. (Porkka, 2013.)

Myös Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tulisi mielestämme pyrkiä kohti tätä tulevaisuuden näkyä. Kaiken nuorisotyön perusta on se, että nuoriin suhtaudutaan vakavasti. Nuorilla on kyky toimia aktiivisina seurakuntalaisina, mikäli työntekijät ja seurakuntarakenne antavat sille tilaa. Nuoret kaipaavat tukea suunnittelussa, päätöksenteossa ja toteuttamisessa, mutta työntekijän antaman tuen ei tule olla aina ohjaavaa. Meidän mielestämme nuorisotyönohjaaja on onnistunut työssään, kun hän on tehnyt itsensä tarpeettomaksi. Isostoiminnankin tulisi aina pohjautua nuoriin, siihen mitä he haluavat ja tarvitsevat, ja miten. Nuoret voi ottaa mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan isostoimintaa siinä missä kaikkea muutakin seurakunnan nuorisotyötä.

Perinteinen sunnuntaiaamun jumalanpalvelus harvoin houkuttelee nuoria seurakuntalaisia osallistumaan. Monet erilaisetkin messut ovat työntekijöiden suunnittelempia ja työntekijävetoisia. Jos soveltaisimme anglikaanikirkon nuorisotyön

visiota jumalanpalvelusten osalta, voisimme esimerkiksi ottaa nuoria mukaan perinteisenkin jumalanpalveluksen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Tämä toteutuu usein konfirmaatiojumalanpalveluksissa, mutta turhan harvoin näiden jumalanpalvelusten ulkopuolella. Nuoret voisivat kokea vaikuttavampana sellaisen jumalanpalveluksen, jossa vertaiset lukevat Raamattua, jakavat ehtoollista ja rukoilevat heidän puolestaan. Jumalanpalveluselämän tulisi mielestämme olla isompi osa isostoimintaa. Isokset voisivat paitsi suunnitella ja toteuttaa jumalanpalveluksia, myös osallistua niihin yhdessä.

Nuoret ovat oman uskonsa ja hengellisyytensä asiantuntijoita. Työntekijä ei saa antaa tietynlaista ”oikeaa mallia” siitä, millaista uskon tulee olla. Nuoren elämä on mullistusvaiheessa ja sama voi päteä uskoon ja hengellisyyteen. Nuoren spiritualiteetti on vasta muotoutumassa, tälle tulee antaa tilaa. Nuorisotyönohjaaja voi antaa neuvoja ja menetelmiä uskon hoitamiseen eli toimia nuoren matkakumppanina tämän kulkiessa kohti aikuista uskoa. Isostoiminnassakin tulee huomioida se, että jokaisen isosen usko on erilainen ja jokaisella on oma tapa toteuttaa hengellisyytään. Tulee myös ottaa huomioon se, että todennäköisesti isostoimintaa osallistuville nuorille usko on iso asia, jota ei voida sivuuttaa. Uskosta ei voida olla puhumatta isostoiminnassa. Joillekin nuorille isostoiminta voi olla ainoa paikka harjoittaa uskontoa. Tämän takia esimerkiksi hartauselämä, rukous ja jumalanpalveluksiin osallistuminen isostoiminnassa on tärkeää.

Seurakunnan nuorisotyön ja isostoiminnan pääasia tulee olla nuoret, ja se mitä heille ja heidän uskolleen tänään kuuluu. Työntekijäkeskeisyydestä tulee pyrkiä aktiivisesti kohti nuorten osallisuutta. Täytyy kuitenkin muistaa myös se, että osallistuminenkin on osallisuutta. Kaikki eivät ole samanlaisia puuhastelijoita, vaan jotkut nauttivat vain mukana olostani. Seurakunnan nuorisotyön ja isostoiminnan tulee palvella kaikkia, niitä jotka tahtovat suunnitella ja toteuttaa, sekä niitä jotka tahtovat olla toiminnan kohteena.

Isostoiminnan tulee olla nuoria kunnioittavaa, heidän tarpeensa huomioonottavaa ja sen tulee antaa mahdollisuus nuoren uskon kasvulle. Isostoiminnan tulee toivottaa tervetulleeksi kaikenlaiset nuoret, sillä he kaikki ovat Kristuksen ruumiin täysivaltaisia jäseniä.

LÄHTEET

Aalberg, Veikko & Siimes, Martti A. 2007. Lapsesta aikuiseksi. Nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino

Dunderfelt, Tony, 2006. Elämänkaaripsykologia. Helsinki: Sanoma Pro

Harjunpää, Mikko; Paananen, Terhi; Parviainen, Jorma & Saarainen, Pekka 1994. Elämän siiville. Isoskouluttajan käsikirja. Helsinki: Kirjapaja

Hartikainen, Heidi 2013. Nuorisotyöntekijä, Hollolan seurakunta. Hollola. Henkilökohtainen tiedonanto. 16.3.

Hollolan seurakunta 2012. Nuoret 2012–2013 -esite.

Hollolan seurakunta i.a. a. Tervetuloa seurakuntaan! Viitattu 25.2.2013.
<http://www.hollolanseurakunta.fi>

Hollolan seurakunta i.a. b. Tilastotietoa. Viitattu 25.2.2013.
http://www.hollolanseurakunta.fi/yleistietoa_ja_lomakkeet/tilastotietoa

Hollolan seurakunta i.a. c. Rippikoulu. Viitattu 25.2.2013.
http://www.hollolanseurakunta.fi/toimintaa/nuoret_ja_rippikoulu/rippikoulu

Ilisalo, Taimo 1988. Kasvatuksen päämäärän ongelmia. Teoksessa Markku Pyysiäinen (toim.) Kasvatus ja uskonto – professori Kalevi Tamminsen juhlakirja. Suomalaisen teologisen kirjallisuusseuran julkaisu. Helsinki: WSOY

Jokela, Eero 2004. Nuoren hengellinen ohjaaminen. Teoksessa Heli Aaltonen, Lassi Pruuki & Saarainen Pekka (toim.) Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 57–65.

- Jumala on. Elämä on nyt. Rakkaus liikuttaa. 2004. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lapsi- ja nuorisotyön missio, visio ja strategia 2010. Kirkkohallituksen julkaisuja 2004:3. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Kiilunen, Katariina; Rantavuori, Markus; Salo, Kalervo 2002. Isosen käsikirja. Helsinki: Kirjapaja
- Koskelainen, Hannu 2005. Nuori ja jumalanpalvelus. Teoksessa Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 71–81.
- Kotila, Heikki 2003. Spiritualiteetti – ajankohtainen näkökulma. Teoksessa Sep-po Häyrynen, Heikki Kotila & Osmo Vatanen (toim.) Spiritualiteetin käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 13–23.
- Kuusi, Riitta & Porkka, Jouko 2006. Yhtä paljon kaikille ei ole yhtä paljon kaikille – Erilaiset oppijat rippikoulussa. Kirkkohallituksen julkaisuja 2006: 2. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Launonen, Pekka 2008. Kasvattava ja palveleva kirkko – kristillisen lapsi- ja nuorisotyön olemus. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus/LK-kirjat, 221–254.
- Launonen, Pekka 2008. Kirkon nuorisotyö – hengellisen, pedagogisen ja sosiaalisen kolmiyhteys. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 76.
- Launonen, Pekka & Pesonen, Marja 2005. Koulutuksen haasteet – katekeetas-ta kasvatuksen ammattilaiseksi. Teoksessa Terhi Paananen & Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 267–279.

- Muhonen, Mervi & Tirri, Kirsi 2008. Mitä on kristillinen kasvatus? Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus/LK-kirjat, 63–82.
- Niemelä, Kati 2002. Hyvä rippikoulu. Rippikoulun laatu ja vaikuttavuus. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Niemelä, Kati 2007. Rippikoulusta aikuisuuteen. Pitkittäistutkimus rippikoulun merkityksestä ja vaikuttavuudesta. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 99. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Nieminen, Juha 2007. Vastavoiman hahmo – Nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.). Nuorisotyötä on tehtävä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 76, 21–43.
- Petsalo, Jyrki. 2013. Johtava nuorisotyöntekijä, Hollolan seurakunta. Hollola. Henkilökohtainen tiedonanto. 16.3.
- Porkka, Jouko 2005. Isostoiminnan rikkaus – leirityön tarpeista nuorisokulttuuriksi. Teoksessa Terhi Paananen, Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 82–108.
- Porkka, Jouko 2013. Kristillisen kasvatuksen teologia. Luento Nuorisotyön teologia 12.9.2013. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Järvenpää.
- Porkka, Jouko 2004. On kunnia olla isonen. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon isostoimintaa 2000-luvun alussa. Kirkkohallituksen julkaisuja 2004:10. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Pruuki, Lassi & Tirri, Kirsi 2004. Mielekäs oppiminen rippikoulussa. Teoksessa Heli Aaltonen, Lassi Pruuki & Pekka Saarainen (toim.) Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 35–55.

- Rantanen, Päivi. Psyykinen kehitys eri ikäkausina, nuoruusikä. Teoksessa Irma Moilanen, Eila Räsänen, Tuula Tamminen, Fredrik Almqvist, Jorma Piha & Kirsti Kumpulainen (toim.) Lasten ja nuorisopsykiatria. 2004. Helsinki: Duodecim.
- Rippikoulusuunnitelma 2001. Elämä – Usko – Rukous. Suomen evankelisluterilaisen kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2001:10. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Saarainen, Pekka 2004. Ryhmätyön näkyvä ja näkymätön todellisuus. Teoksessa Heli Aaltonen, Lassi Pruuki & Pekka Saarainen (toim.) Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 131–145.
- Sipilä, Jorma 1995. Asiantuntijapalvelujen tuotteistaminen. Porvoo: WSOY.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2013. Kirkon tilastollinen vuosikirja 2012. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. Isostoiminnan linjauksia – Sopivan kokoinen iso. Viitattu 27.2.2013.
http://www.evl.fi/kkh/to/kkn/rippikoulu/isostoiminnan_linjaukset.pdf
- Tuominen, Hans 2005. Elän ja hengitän – nuoren spiritualiteetti. Teoksessa Terhi Paananen & Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja 2005. Helsinki: Kirjapaja Oy, 35–52.
- Tähkäpää, Ari; Taavitsainen, Tiina; Lehtinen, Katja; Kallinen, Eija; Ojala, Sami; Jutila, Juha; Syrjälä-Turpeinen, Sirpa; Tukeva, Pekka & Lampenius, Simon 2012. Nuoret seurakuntalaisina. Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Kirkkohallituksen julkaisuja 2012:6. Helsinki: Kirkkohallitus.

LIITE: Toisen vuoden isoskoulutusmoduulit

KÄYTTÄJÄLLE

Nämä moduulit on suunniteltu toisen vuoden isoskoulutukseen. Yhden moduulin kesto on noin kaksi tuntia.

Moduuleissa on paljon sisältöä ja erilaisia toiminnallisia osuuksia. Riippuen isoskoulutusryhmän koosta, isosten aktiivisuudesta ja siitä kuinka paljon keskustelua syntyy esimerkiksi ryhmätehtävien aikana, saattaa sisältöä olla liikaakin. Sen vuoksi ohjaajan on hyvä tutustua tähän materiaaliin etukäteen ja valita sieltä ryhmälleen sopivimmat osuudet.

Jokaiseen moduuliin on listattu tarvikkeet, joita tarvitaan moduulin vetämiseen. Lisäksi jokainen moduuli noudattaa samanlaista runkoa:

1. Alkulaulu
2. Alkurukous
3. Opetusta ja toiminnallisia osuuksia
4. Loppuhartaus

Joka moduulista jää jotain kirjallista materiaalia isosten muistiinpanoihin tai isoskoulutusvihkoon/-kansioon.

Jokaiseen moduuliin kuuluu myös tauko, jonka paikan ja keston ohjaaja saa itse valita.

Tervetuloa käyttämään toisen vuoden isoskoulutusmoduuleja!

1 MINÄ, MEITSI, MEIKÄLÄINEN

Oma usko, oma jaksaminen leirillä

Ota mukaan: Raamattu tai kynttilä etäisyysharjoitusta varten

post-it lappuja

kyniä

Oma jaksaminen-case kortit

”Lapseni”-kirjeet (monista jokaiselle oma)

Alkulaulu:

NSV: 29. Lapsuuden usko

63. Tänään Häneen uskon

77. Väsyneet maan

Virsikirja: 510 Sinä Jeesus ymmärrät parhaiten...

513 Jeesus sinä huomaat...

Rukous:

Taivaan Isä,

joskus tahtoisin vielä olla pieni.

Unohtaa kiireet ja pysähtyä.

Ihmetellä elämän pieniäkin asioita

ja osata ottaa hetken kerrallaan.

Olen kuitenkin kasvamassa,

hitaasti mutta varmasti,

kohti aikuisuutta.

Kohti vastuuta ja valintoja.

Nykyään kohtaan välillä vaikeuksia

ja epäonnistun.

Etsin itseäni.

Etsin Sinua.

Muutosten keskellä ei aina ole helppoa.

Vaikka yritän,

en aina täysin luota sinuun.

En ainakaan samalla tavalla kuin ennen.

Voiko lapsuuden uskon saada takaisin?

Vai muuttaako uskoni muotoaan

samalla kun minäkin muutun?

Älä anna maailman kovettaa sydäntäni kokonaan.

Anna sisäisen lapseni säilyä

ja pulpahtaa välillä pintaan.

Aamen.

Etäisyysharjoitus (yksilötehtävä):

Ohjaaja laittaa lattialle jonkin esineen (Raamattu, kynttilä tms. aiheeseen liittyvä). Esine kuvastaa eri kerroilla eri asiaa. Isosten tehtävänä on asettua tilaan, jossa esine on, sen mukaan miten he kokevat suhteensa kyseiseen asiaan. Suhdetta voi kuvata etäisyydellä, asennoilla ja ilmeillä. Ohjaaja kertoo mitä esine kuvastaa milläkin kerralla (lista alla). Myös ohjaaja asettautuu haluamaansa asentoon, etäisyyteen yms. Kun isokset ovat asettautuneet tilaan, he saavat kertoa miksi he valitsivat juuri tämän etäisyyden/asennon/ilmeen. Kuitenkaan ei ole pakko kertoa, jos ei tahdo. Ohjaaja voi aloittaa kertomalla ensin. Kun yksi aihe on käyty läpi, otetaan seuraava aihe.

Aiheet:

- Kristinusko (aloita tällä, tästä kannattaa keskustella hieman enemmän)

Muita esimerkkiaihteita:

- Raamattu
- Jeesus
- Jumalanpalvelus
- Rukous
- Hengellinen musiikki
- Synti
- Armo

Oman uskon hoitaminen (yksilötehtävä):

Ohjaaja jakaa isosille 4 post-it lappua ja neuvoo heitä kirjoittamaan jokaiseen lappuun keinon hoitaa omaa uskoa. Ohjaaja tekee taululle kaksi saraketta ”uskon hoitaminen yksin” ja ”uskon hoitaminen yhdessä”. Laput kirjoitettuaan isokset tuovat ne sarakkeisiin taululle sen mukaan kumpaan ne heidän mielestään kuuluvat. Vastaukset käydään yhdessä läpi ja ohjaaja voi vielä kertoa keinoja oman uskon hoitamiseen, jos ne eivät ole esille nousseet (rukous, Raamattu, Jumalanpalvelus, laulaminen, vapaaehtoistyö jne).

Usko ja epäusko riparilla/lastenleirillä (ryhmätehtävä):

Isokset miettivät aluksi ryhmissä (n. 4 henkilöä); *millaisissa tilanteissa epäusko tulee esiin rippileirillä?* Keskustellaan epäuskon näkymisestä leiriläisissä, isosissa, ohjaajissa jne. Käydään läpi yhdessä!

Seuraavaksi mietitään *miten epäusko näkyy lastenleirillä? Entä usko?* Käydään taas läpi yhdessä.

Ohjaaja voi kertoa sopivaan väliin, että lapsilla usko on aikuisiin/nuoriin verrattuna erilainen. Lapset eivät välttämättä kyseenalaista Jumalaa tai omaa uskoaan.

Voidaan myös miettiä yhdessä *missä vaiheessa lapsen usko muuttuu epäuskoksi/ihminen alkaa kyseenalaistamaan Jumalaa?*

Ohjaaja kertoo:

- kaikki leiriläiset eivät usko – Älä ahdistu!
- Älä molla muiden uskoa
- Anna omalla esimerkilläsi positiivinen kuva kristinuskosta ja kristitystä nuoresta
- omaa uskoa ei tarvitse todistella, mutta ei myöskään peitellä!
- oma epäusko saa näkyä, älä kuitenkaan kyseenalaista koko kristinuskoa ääneen. Eli älä vie pohjaa koko touhulta

Isonen jaksaminen leirillä (ryhmäkeskustelu):

Isonen usein väsy leirin aikana. Pohditaan yhdessä ääneen, miten väsyminen näkyy isosessa? Miten rippileirillä ja lastenleirillä väsyminen eroaa toisistaan? Mitä keinoja väsymisen torjumiseen on? Miten jaksaa vetää koko leiri hyvin? Ohjaaja voi kertoa lisää keinoja stressin/väsymyksen hoitamiseen ja ehkäisyyn. Näitä ovat esim:

- kerro väsymyksestäsi muille työtovereillesi, näin he osaavat varata sinulle lepoaikaa. Kysy myös työkaverin vointia!
- oma aika (myös ilman toisia isosia)
- riittävä uni ja lepo
- ensin työ, sitten huvi 😊 Tekemättömät työt aiheuttavat turhaa stressiä
- toimi isosena omana itsenäsi, kukaan ei jaksaa vetää roolia kovin pitkään!

Oma jaksaminen – caset (ryhmätehtävä):

Ohjaaja jakaa isokset noin 4 hengen ryhmiin. Hän antaa jokaiseen ryhmään kortin, jossa kuvataan tilannetta jonka ryhmän isokset kuvitteellisesti kohtaavat (kortit liitteenä). Isosten tulee keksiä erilaisia keinoja toimia kyseisessä tilanteessa siten, että he ottavat oman jaksamisensa huomioon. Jokainen ryhmä esittelee tilanteensa ja siihen löytämänsä ratkaisut. Keskustellaan yhdessä siitä, miten tilanteessa tulisi toimia.

Hartauseddotus:

”Lapseni”-kirje. Ohjaaja lukee hartauden kirjeen ääneen rauhallisesti (älä kerro Raamatunkohtia). Luettuaan kirjeen hän jakaa jokaiselle oman kappaleen siitä. Isokset saavat liimata sen vihkoonsa.

Riitelet poika-/tyttöystäväsi kanssa puhelimessa juuri ennen iltahartautta.

Asia jää vaivaamaan sinua,
hartaus on alkamassa ja sen jälkeen leiriläiset pitäisi rauhoitella yöunille.

Huomaat, että yhtä leiriläistä kiusataan.
Kiusaaja on suosittu ja tulet itsekin hänen kanssaan hyvin toimeen.
Molemmat näistä leiriläisistä yöpyvät samassa huoneessa kanssasi.

Muutama isostoverisi ärsyttävät sinua.
He jättävät heille kuuluvia tehtäviä tekemättä, niin että muut joutuvat tekemään enemmän.

He haluavat myös esiintyä joka iltaohjelmassa jokaisessa sketsissä, vaikka myös muut isokset tahtoisivat osallistua niihin.

Huoneessasi oleva leiriläinen on eronnut tyttö-/poikaystävästään ja itkee yöllä.
Heräät siihen.

Et tule toimeen pienryhmässäsi olevan leiriläisen kanssa.
Hän ei ota ohjeita vastaan ja sinä menetät hermosi toistuvasti hänen kanssaan.

Ihastut leirillä.
Et meinaa saada tehtäviäsi hoidettua ja vietät kaiken vapaa-aikasi ihastuksesi kanssa.
Muut isokset eivät tunnu ymmärtävän.

Lapseni,

Et ehkä tunne minua, mutta minä tiedän kaiken sinusta. (Ps. 139:1)
 Tiedän milloin istut ja milloin nouset. (Ps. 139:2) Tunnen kaikki sinun tiesi. (Ps. 139:3)
 Olen laskenut kaikki pääsi hiuksetkin. (Matt. 10:29-31) Tein sinut minun kuvakseni (1. Moos. 1:27)
 Minussa sinä elät, liikut ja olet. (Ap. t. 17:28) Sillä sinä olet minun lapseni (Ap. t. 17:28)
 Tunsin sinut jo ennen syntymääsi. (Jer. 1:4-5)
 Valitsin sinut, kun suunnittelin luomakuntaa. (Ef. 1:11-12) Et ollut vahinko. (Ps. 139:15-18)
 Kaikki sinun päiväsi on kirjoitettu minun kirjaani. (Ps. 139:15-16)
 Päätin tarkkaan, milloin synnyt ja missä asut. (Ap. t. 17:26)
 Sinä olet ihme, suuri ihme. (Ps. 139:14) Kudoin sinut kokoon äitisi kohdussa. (Ps. 139: 13)
 Saatoin sinut maailmaan syntymäpäivänäsi. (Ps. 71:6)
 Ne, jotka eivät tunne minua, ovat antaneet minusta väärän kuvan. (Joh. 8:41-44)
 En ole kaukainen enkä vihainen, vaan täydellinen rakkaus. (1. Joh. 4:16)
 Ja haluan antaa sinulle ylen määrin rakkauttani (1. Joh. 3:1)
 vain siksi, että olet minun lapseni ja minä olen isäsi. (1. Joh. 3:1)
 Tarjoan sinulle enemmän kuin maallinen isäsi koskaan kyksenisi. (Matt. 7:11)
 Sillä minä olen täydellinen isä. (Matt. 5:48)
 Kaikki hyvä mitä saat, tulee minulta. (Jaak. 1:17)
 Minä olen sinun huolenpitäjäsi ja täytän kaikki tarpeesi. (Matt. 6:31-33)
 Suunnitelmani sinun tulevaisuutesi varalle on aina ollut täynnä toivoa. (Jer. 29:11)
 Minä rakastan sinua ikuisella rakkaudella. (Jer. 31:3)
 Ajatukseni sinua kohtaan ovat lukemattomat kuin hiekan jyvät meren rannalla. (Ps. 139:17-18)
 Minä iloitsen sinusta laulaen. (Sef. 3:17)
 En koskaan lakkaa tekemästä sinulle hyvää. (Jer. 32:41)
 Sillä sinä olet minun aarteeni. (2. Moos. 19:5)
 Haluan koko sydämeistäni ja sielustani palauttaa asemasi lapsenani. (Jer. 32:41)
 Ja tahdon näyttää sinulle suuria ja ihmeellisiä asioita. (Jer. 33:3)
 Jos etsit minua koko sydämeistäsi, löydät minut. (5. Moos 4:29)
 Iloitse minussa, ja annan sinulle, mitä sydämesi toivoo. (Ps. 37:4)
 Koska juuri minä olen antanut sinulle ne toiveet. (Fil 2:13)
 Voin tehdä sinulle enemmän kuin osaat edes kuvitella, (Ef. 3:20)
 sillä minä olen sinun rohkaisijasi. (2. Tess. 2:16-17)
 Olen myös isä, joka lohduttaa sinua kaikissa murheissasi. (2. Kor. 1:3-4)
 Kun sydämesi on särkynyt, olen lähelläsi. (Ps. 34: 18)
 Kannan sinua sylissäni niin kuin paimen kantaa lammastaan. (Jes. 40:11)
 Kerran tulee päivä, jolloin pyyhin silmistäsi joka ainoan kyynelen. (Ilm. 21:3-4)
 Ja otan pois kaiken sen tuskan, jota olet kärsinyt maan päällä. (Ilm. 21:3-4)
 Olen isäsi ja rakastan sinua aivan kuin poikaani Jeesusta. (Joh. 17:26)
 Jeesuksessa rakkauteni sinuun tulee ilmi. (Joh. 17: 26)
 Hän on olemukseni täydellinen kuva. (Hepr. 13)
 Hän tuli osoittamaan, että olen puolellasi, en sinua vastaan (Room. 8:31)
 ja kertomaan, etten pidä kirjaa synneistäsi. (2. Kor. 5:18-19)
 Jeesus kuoli, jotta sinä ja minä voisimme tehdä sovinnon. (2. Kor. 5:18-19)
 Hänen koulemansa oli lopullinen osoitus rakkaudestani sinua kohtaan. (1. Joh. 2:23)
 Annoin kaiken, mitä rakastin, saadakseni sinun rakkautesi. (Room. 8:31-32)
 Jos otat vastaan Jeesuksen, otat vastaan minut. (1. Joh. 2:23)
 Eikä mikään enää erota sinua minun rakkaudestani. (Room. 8:38-39)
 Tule kotiin, ja järjestän taivaassa kaikkien aikojen juhlat. (Luuk. 15:7)
 Olen aina ollut ja tulen aina olemaan Isä. (Ef. 3:14-15)
 Kysyn sinulta: haluatko olla lapseni? (Joh. 1:12-13)
 Minä odotan sinua. (Luuk. 15:11-32)

Rakkaudella, Taivaallinen Isäsi, Kaikkivaltias Jumala

2 HOLY BIBLE

Suhde Raamattuun ja sen käyttäminen

Ota mukaan: Alkurukousta varten kynttilä

Raamatunkohtia lapuilla

”Aloita näistä”-lista

Magnaraamattu tai jokin muu ”erilainen Raamattu”

värikyniä ja paperia

askartelumateriaalia kirjanmerkkejä varten

Hyviä raamatunkohtia – monisteet (monista jokaiselle oma)

lattiakuvamateriaalit hartauteen

Alkulaulu: NSV: 51. Tule Pyhä Henki
66. Evankeliumi

Virsi: 125 Kosketa minua Henki...

Rukous: Lattialla on kynttilä ja istutaan piirissä sen ympärillä. Ohjaaja jakaa jokaiselle Raamatun lauseen ja nuoret lukevat vuorotellen omansa ääneen. Lopuksi lausutaan yhdessä Isä meidän -rukous.

Oma suhde Raamattuun ja sen parantaminen (ryhmäkeskustelu):

Keskustellaan omasta suhteesta Raamattuun. Apukysymyksiä keskustelun virittämiseksi:

- *kuinka usein luet? missä luet?*
- *lempikertomuksesi?*
- *miksi luet/et lue?*
- *onko Raamattua helppo lukea/ymmärtää?*
- *mihin tarvitset Raamattua?*

Mikäli keskustelua ei synny, ohjaaja voi kertoa omasta suhteestaan Raamattuun. On tärkeää luoda positiivinen ilmapiiri keskustelulle, eikä syyllistää vaikka isomet eivät lukisikaan Raamattua. Ohjaaja voi kertoa, että Raamattua on helpompi lukea, kun ymmärtää isompia kokonaisuuksia sen sisältä. Raamattua kannattaa lukea aihepiiri kerrallaan, ei alusta loppuun.

Ohjaaja jakaa nuorille vihkoon laitettavaksi ”Aloita näistä”-listan Raamatunkertomuksista. Ohjaajan on tärkeää kertoa, että omaa suhdetta Raamattuun voi parantaa ainoastaan lukemalla Raamattua ja tutustumalla siihen eri keinoilla.

Ohjaaja kertoo että on olemassa erilaisia Raamattuja, jotka ovat usein helposti lähestyttäviä. Ohjaajalla olisi hyvä olla mukanaan edes yksi erilainen Raamattu. Näitä ovat esimerkiksi:

- Magnaraamattu
- Nettiraamattu (www.evl.fi/raamattu)
- Brickbible (thebrickbible.com)
- Lasten Raamattu
- Mp3 Raamattu
- The Book
- Motoristiraamattu

Raamatun aika- ja paikkasidonnaisuus:

Ohjaaja kertoo:

- Raamatun kirjat on kirjoitettu yli tuhannen vuoden aikana. Tuhat vuotta on pitkä aika, siihen mahtuu monta ihmistä, monta kieltä, monta kulttuuria ja suurta muutosta.
- Meistä jokainen lukee Raamattua omasta näkökulmastaan. Tähän näkökulmaan vaikuttavat esimerkiksi ikä, maa jossa asumme, perhe, oma tausta ja elämäntilanne. Isokoulutusta käyvä nuori lukee Raamattua eri tavalla kuin esimerkiksi sodan kokenut vanhus.
- Raamatun kertomukset ja Jeesuksen vertaukset eivät välttämättä kosketa meitä samalla tavalla kuin sen ajan ihmisiä. Kaikki vertaukset eivät avaudu meille täysin, koska elämme eri aikaa ja elämämme on erilaista. Eihän Jeesuskaan välttämättä ymmärtäisi jos sanoisimme hänelle ”yolo” (=you only live once, nuorten yleisesti käyttämä lyhenne) tai ”lol” (nettikielitä, tarkoittaa lots of laugh tai laughing out loud).

Tuodaan Raamatun henkilöt nykypäivään (ryhmätehtävä):

Isot jaetaan noin neljän hengen ryhmiin ja jokaiselle ryhmälle jaetaan yksi Raamatun henkilö. Isot lukevat Raamatusta henkilöä koskevan kertomuksen ryhmissään. Ryhmien tehtävänä on luoda nykypäivän versio kyseisestä henkilöstä. He voivat esimerkiksi piirtää henkilön tai tehdä hänelle Facebook-profiilin.

Apukysymyksiä henkilön luomiseen:

- *missä hän on töissä*
- *missä ja kenen kanssa hän asuu*
- *miltä hän näyttää*
- *miten hän reagoi Raamatunkertomuksen tapahtumaan*

Kukin ryhmä esittelee henkilönsä muille.

Käsiteltävät henkilöt:

- Joonas (Joonas 1-4)
- Daavid (1. Sam. 17: 1-58)
- Joosef, Jeesuksen isä (Luuk. 2: 1-40)
- Maria, Jeesuksen äiti (Luuk. 1: 26-56 ja Luuk. 2: 1-20)
- Magdalan Maria (Joh. 20: 1-18)
- Kain (1. Moos. 4: 1-24)
- Nooa (1. Moos. 6: 9- 7: 24)

Kirjanmerkin askartelu:

Jotta oma Raamattu tuntuisi helposti lähestyttävältä, sen tulee tuntua ja näyttää omalta. Raamatua voi tuunata, sen väliin voi laittaa valokuvia ja muistoja, tärkeitä kohtia voi alleviivata. Tärkeintä on että Raamatua lukee, ja jotta tietäisimme missä olemme menossa tarvitsemme kirjanmerkin.

Ohjaaja jakaa jokaiselle listan hyvistä muistolauseena käytettävistä Raamatunkohdista. Näitä voi kirjoittaa esimerkiksi rippileirillä leiriläisen Raamatun sisäsivuille, laittaa kaverin synttärkorttiin tms. Jokainen valitsee haluamansa Raamatunkohdan listasta ja askarteleo itselleen mielensä mukaisen kirjanmerkin. Raamatunkohdan voi kirjoittaa kirjanmerkkiin tai kirjanmerkin voi laittaa siihen kohtaan Raamatua josta kyseisen muistolause löytyy.

Hartausehdotus:**Lattiakuva.**

Esimerkiksi kirjasta: Mäkinen, Aulikki 2012: Lattiakuvat 3

Teoksessa on juuri nuorille ja aikuisille suunnattuja lattiakuvia.

"Kaikki ne, jotka Isä minulle antaa, tulevat minun luokseni, ja sitä, joka luokseni tulee, minä en aja pois."

Joh. 6:17

"Tulkaa minun luokseni, kaikki te työn ja kuormien uuvuttamat. Minä annan teille levon."

Matt. 11:28

"Joka uskoo minuun, 'hänen sisimmästään kumpuavat elävän veden virrat', niin kuin kirjoituksissa sanotaan."

Joh. 7:38

"Hän kärsi rangaistuksen, jotta meillä olisi rauha, hänen haavojensa hinnalla me olemme parantuneet."

Jes.53:5

"Älä sano, että olet nuori, vaan mene, minne ikinä sinut lähetän, ja puhu, mitä minä käsken sinun puhua."

Jer. 1:7

"Kenenkään ei pidä väheksyä sinua nuoruutesi vuoksi. Näytä sinä uskoville hyvää esimerkkiä puheissasi ja elämäntavoissasi, rakkautessa, uskossa ja puhtaudessa. "

1. Tim. 4:12

"Kiittäkää taivaan Jumalaa! Iäti kestää hänen armonsa!"

Ps. 136:26

"Hän on suojaava varjo, hän on vartijasi, hän ei väisty viereltäsi."

Ps. 23:5

"Miten nuorukainen pysyy oikealla tiellä? Siten, että noudattaa sinun sanaasi. Koko sydämeistäni minä kysyn sinun tahtoasi, älä anna minun eksyä käskyjesi tieltä. Minä talletan kaikki ohjeesi sydämeeni, etten rikkoisi sinua vastaan."

Ps. 119:9-11

"Herra on uskollinen, ja hän on vahvistava teitä ja varjeleva teitä pahalta."

2. Tess. 3:3

"Me saamme rohkeasti lähestyä Jumalaa uskoen, että hän kuulee meitä, mitä sitten pyydämme hänen tahtonsa mukaisesti."

Joh. 5:14

"Olen varma siitä, ettei kuolema eikä elämä, eivät enkelit, eivät henkivallat, ei mikään nykyinen eikä mikään tuleva eivätkä mitkään voimat, ei korkeus eikä syvyys, ei mikään luotu voi erottaa meitä Jumalan rakkaudesta, joka on tullut ilmi Kristuksessa Jeesuksessa, meidän Herrassamme."

Room. 8: 38-39

"Voima tulee täydelliseksi heikkoudessa."

2.Kor. 12:9:

"Sinä tiedät kaiken. Se on ihmeellistä, siihen ei ymmärryksen yllä."

Ps. 139:6

"Sillä missä sinun aarteesi on, siellä on myös sinun sydämesi."

Matt. 6:21

"Jokainen Jumalan sana on taattu; hän on niiden kilpi, jotka häneen turvaavat."

Sananl. 30:5

"Pyytäkää niin teille annetaan. Etsikää, niin te löydätte. Kolkutkaa, niin teille avataan. Sillä jokainen pyytävä saa ja jokainen etsijä löytää, ja jokaiselle, joka kolkuttaa, avataan."

Matt.7:7-8

"Hän on kallio, hän on minun pelastukseni, hän on linnani, minä en horju."

Ps. 62:3

"Sinun silmäsi näkivät minut jo idullani, sinun kirjaasi on kaikki kirjoitettu. Ennen kuin olin elänyt päivääkään, olivat kaikki päiväni jo luodut."

Ps.139:16

"Minun lampaani kuulevat minun ääneni ja minä tunnen ne ja ne seuraavat minua. Minä annan heille ikuisen elämän. He eivät koskaan joudu hukkaan, eikä kukaan riistä heitä minulta."

Joh. 10:27-28

"Herra, Jumalasi, on sinun kanssasi, Hän on voimallinen, Hän auttaa. Sinä olet hänen ilonsa, rakkaudessaan Hän tekee sinut uudeksi, Hän iloitsee, Hän riemuitsee sinusta."

Sef. 3:17

"Puhe rististä on hulluutta niiden mielestä, jotka joutuvat kadotukseen, mutta meille, jotka pelastumme, se on Jumalan voima."

1.Kor 1:18

"Nuoretkin väsyvät ja nääntyvät, nuorukaiset kompastelevat ja kaatuvat, mutta kaikki, jotka Herraa odottavat, saavat uuden voiman, he kohoavat siivilleen kuin kotkat. He juoksevat eivätkä uuvu, he vaeltavat eivätkä väsy."

Jes 40: 30-31

"Minulle elämä on Kristus ja kuolema voitto."

Fil.1:21

"Te kaikki olette valon ja päivän lapsia, emme kuulu yölle emmekä pimeydelle. "

Tess. 5:5

ALOITA NÄISTÄ:

Vanha Testamentti:

- Luomiskertomus 1.Moos. 1-2
- Syntiinlankeemus 1.Moos. 3-4
- Nooa ja vedenpaisumus 1.Moos. 6-9
- Mooses 2.Moos 1-3
- Israelin kansa pakenee Egyptistä 2.Moos. 7-14
- Kymmenen käskyä 2.Moos. 20:1-17, 5.Moos. 5:6-21
- Daavid ja Goljat 1.Sam. 17
- Israelin valtakunnan jakaantuminen 1.Kun. 12
- Pakkosiirtolaisuus 1.Kun. 17, 24-25
- Paluu pakkosiirtolaisuudesta Esra 1-2
- Herra on minun paimeneni Ps. 23
- Lupausta tulevasta pelastajasta Jes. 9

Uusi Testamentti:

- Jeesuksen syntymä Matt. 1, Luuk. 2
- Jeesuksen kaste Matt. 3:13-16, Joh. 1:29-34
- Jeesusta kiusataan erämaassa Matt. 4:1-11
- Vuorisaarna Matt. 5-7
- Jeesus kutsuu opetuslapsia Joh. 1:35-51, Luuk. 5:1-11
- Kirkastusvuorella Matt. 17:1-8
- Jeesus lähettää opetuslapset Luuk. 10:1-20, Matt. 28:18-20
- Laupias samarialainen Luuk. 10:25-37
- Hyvä paimen Joh. 10:1-21
- Viimeinen tuomio Matt. 25:31-46
- Jeesus parantaa Mark. 3:1-6, 6:53-56, Joh. 5:1-18
- Jeesus herättää Lasaruksen Joh. 11:1-45
- Pienoisevankeliumi Joh. 3:16
- Pääsiäisateria Joh. 13:1-30, Mark. 14:14-26
- Ristiinnaulitseminen Luuk. 23:26-55
- Ylösnousemus Matt. 28:1-15
- Helluntai Ap. t. 2:1-13
- Paavalin kääntyminen ap. t. 9:1-22
- Jumala on rakkaus 1. Joh: 4:7-11, Room. 8:35-39
- lankaikkinen elämä Joh. 11:25-26, Ilm. 21:1-22:5

HYVIÄ RAAMATUNKOHTIA

2. Moos. 15:2	5. Moos 31:8
Joos. 1:9	Job. 11:17
Ps. 16:1	Ps. 23:4
Ps. 27:14	Ps. 29:11
Ps. 31:16	Ps. 34:18
Ps. 37:5	Ps. 71:5
Ps. 91:4	Ps. 91:11-12
Ps. 91:14	Ps. 118:24
Ps. 121:7-8	Ps. 139:2
Ps. 139:14	Sananl. 3:25-26
Sananl. 16:16	Saarn. 3:1
Jer. 1:8	Jer. 29:11
Matt. 6:34	Matt. 22:39
Joh. 3:16	Joh.14:2
Ap. t. 2:28	Room. 8:38-39
1. Kor. 13:8	1.Kor. 13:13
Ef. 6:10	1. Tess. 5:11
1. Tim. 4:12	Ilm. 21:4

HYVIÄ RAAMATUNKOHTIA

2. Moos. 15:2	5. Moos 31:8
Joos. 1:9	Job. 11:17
Ps. 16:1	Ps. 23:4
Ps. 27:14	Ps. 29:11
Ps. 31:16	Ps. 34:18
Ps. 37:5	Ps. 71:5
Ps. 91:4	Ps. 91:11-12
Ps. 91:14	Ps. 118:24
Ps. 121:7-8	Ps. 139:2
Ps. 139:14	Sananl. 3:25-26
Sananl. 16:16	Saarn. 3:1
Jer. 1:8	Jer. 29:11
Matt. 6:34	Matt. 22:39
Joh. 3:16	Joh.14:2
Ap. t. 2:28	Room. 8:38-39
1. Kor. 13:8	1.Kor. 13:13
Ef. 6:10	1. Tess. 5:11
1. Tim. 4:12	Ilm. 21:4

3 PAIMENTAJAN ABC

Ryhmän ohjaaminen eri tilanteissa

Ota mukaan: ”Leikinvetäjälle”-moniste jokaiselle
ryhmänvetämisharjoitus- kortit
ryhmänvetämisharjoituksen ryhmäjako

Alkulaulu: NSV: 2. Sama taivas, sama maa
8. Laula ihmisille
20. Tilkkutäkki

Virsi: 499 Jumalan kämmenellä...
509 Herra elämäni...

Rukous: Tuppisuut ja kovikset
huumoriveikot ja höpöttäjät
ja kaikki muut hankalat tapaukset.
Älä anna niitä kaikkia minun ryhmääni.
Anna minulle voimaa suoriutua tehtävässäni
ilman huutoa ja hampaiden kiristystä.

Anna ääneni kantaa
niin että takarivikin kuulee.
Tee leikeistä hauskoja
ja Raamiksista rauhallisia

Pidä minut nöyränä,
etten isosena kuvittelisi itseäni
isommaksi kuin oikeasti olen

Aamen.

Isonen tehtävä ryhmänvetäjänä:

Ohjaaja kertoo:

- rippileiri on lyhyt aika hyvän, kiinteän ryhmän muodostumiselle. Jotta jokainen alkaisi luottaa toisiinsa, tarvittaisiin todellisuudessa paljon pidempi aika olla yhdessä ja tutustua toisiin.
- Ryhmäläiset saattavat tuntea toisensa ja heidän välilleen saattaa olla jo muodostunut jonkunlaisia suhteita, myös isonen saattaa tuntea rippileiriläisiä etukäteen. Isonen tehtävä on kuitenkin olla jokaista pienryhmässään olevaa nuorta kohtaan tasa-arvoinen.
- Jokaisen mielipide tulee ottaa huomioon ryhmässä, eikä kenenkään ajatuksia saa teilata eikä niille saa nauraa.
- Turvallinen ryhmä ennaltaehkäisee ongelmia!
- Turvallinen ryhmä muodostuu, kun jokainen isonen ja ohjaaja pitää säännöistä kiinni, kertoo ohjeet eikä lipsu niiden toteuttamisesta, puuttuu kiusaamiseen ja pilkkaamiseen ja on aidosti kiinnostunut ryhmäläisistään.
- Myös isonen itse osallistuu ryhmän toimintaan.
- Isonen on tärkeää antaa positiivista palautetta ryhmänsä toiminnasta enemmän kuin negatiivista!
- Turvallisessa ryhmässä jokainen saa olla juuri sellainen kuin on.

Ryhmänvetämisharjoitus (ryhmätehtävä):

Ohjaaja jakaa nuoret neljän hengen ryhmiin. Jokainen isonen saa kortin, jossa lukee mikä hänen roolinsa on ryhmässä (kortit ja valmis ryhmäjako liitteenä). Rooleja ei kerrota muille, vaan jokainen esittää roolinsa mukaista henkilöä kuvitteellisen ryhmätilanteen ajan. ”Isonen”-korteissa lukee ohje, mitä isonen tulee ryhmänsä kanssa tehdä. Ohjaaja antaa ryhmätilanteeseen noin 5 minuuttia aikaa.

Ryhmätilanteen jälkeen keskustellaan yhdessä miltä tuntui olla roolissa, miten ryhmä toimi ja jos ryhmä ei toiminut, miten tilanteen saisi hallintaan. Ohjaaja voi painottaa pienryhmässä tapahtuvien ongelmien ratkaisuksi muun muassa seuraavia asioita:

- isonen innostaa jokaista osallistumaan
- isonen ei pakota ketään tekemään mitään selvästi epämiellyttävää
- positiivinen huomio, esimerkiksi kokoajan äänessä oleva häiritsevä ryhmäläinen saa kiitosta kun osaa keskittyä tehtävään
- isonen huomioi myös hiljaiset ja ne ryhmäläiset jotka tekevät kaiken niin kuin pitääkin
- isonen on alusta asti jämäkkä ja pitää kiinni säännöistä
- jokainen tehtävä ohjeistetaan selkeästi
- ei katteettomia uhkauksia, jos uhkaat hakea paikalle ohjaajan niin toteuta se
- ei ole häpeä pyytää apua!

Leikin vetäminen:

Ohjaaja kertoo:

- leikin suunnittelu esimerkiksi iltaohjelmaa varten lähtee aina ryhmän tarpeista. Esimerkiksi jos jollain ryhmäläisellä on jalka kipsissä, ei kannata ottaa pelkästään sellaisia leikkejä jotka leikitään seisaallaan.
- Leikkien pitäisi olla aina monipuolisia, jotta jokaiselle löytyisi jokin suosikkileikki! Kaikki eivät tykkää juosta, kaikki eivät tykkää laulaa jne.
- Ohjaajat kertovat jos leirillä on sellaisia osallistujia, jotka eivät esimerkiksi halua koskettaa toisia, mennä veteen tai esimerkiksi olla lainkaan huomion kohteena. Jokainen leikkiin osallistuja tulee ottaa huomioon leikkiä suunniteltaessa!
- Ketään ei voi pakottaa leikkimään, innostaa ja kannustaa voi ja pitää.
- Paras tapa saada kaikki mukaan leikkiin on heittäytyä itse täysillä vetäjänä mukaan. Uskalla näyttää hassulta ja mokata myös leikeissä, ei vain sketseissä!
- Vaikka et vetäisi itse leikkiä, ole innostunut osallistumaan – isosena olet esimerkki.
- Ryhmän ja leikin vetäminen ei ole esiintymistä. Isonen vetää leikkiä aina muita, ei itseään varten.
- Kaikki eivät ole leikinvetäjätyyppejä, silloin homma kannattaa suosiolla siirtää muille. Jos omistaa hiljaisen äänen, ei kannata alkaa vetää leikkiä 50 mölyävälle nuorelle.

Lopuksi ohjaaja jakaa jokaiselle monisteen ”Leikinvetäjälle”.

Ohjaajan esimerkki leikin vetämisestä (ryhmätehtävä):

Ohjaaja vetää jonkin leikin (esim. ponileikki, mopolla mennään tai joku muu nuorille tuttu leikki) tahallisesti huonosti. Hän ei esimerkiksi puhu tarpeeksi kovalla äänellä, ei ole itse innostunut leikistä, on epäjohdonmukainen, unohtaa kertoa jonkun säännön ja ei kysy *lopussa* ”selitinkö tarpeeksi selvästi?”. Leikin loputtua isokset saavat hetken ryhmässä (noin 4 henkilöä) pohdittuaan käydä kirjoittamassa taululle 3 asiaa, jotka ohjaaja teki väärin vetäessään leikkiä (ei haittaa vaikka ryhmällä olisi samoja asioita). Nämä asiat käydään yhdessä läpi ja tämän jälkeen ohjaaja vetää leikin uudestaan, korjaten kaikki ne virheet, joihin isokset puuttuivat. Leikin lopussa voidaan miettiä, olisiko jotain voinut vielä tehdä toisin.

Yleistä keskustelua leikeistä:

Keskustellaan koko ryhmän kanssa leikin vetämisestä rippileirillä ja kouluikäistenleirillä.

- *Miten nämä kaksi eroavat toisistaan?*
- *Mitä erityistä tulee huomioida leikeissä rippileirillä ja kouluikäistenleirillä?*
- *Mitä leikkejä ei voi vetää kouluikäisille?*
- *Mitkä leikit eivät välttämättä toimi rippileirillä?*

Voidaan keskustella ajan puitteissa isosten lempileikeistä ja siitä miksi ne ovat niin hyviä.

- *Onko jotain leikkejä jotka toimivat aina, kaikissa tilanteissa?*
- *Mitkä leikit taas eivät tunnu onnistuvan koskaan? Miksi?*

Hartausehdotus:

Mennään makaamaan lattialle ”kalanruotoasetelmaan”, eli yksi menee selinmakuulle lattialle ja toinen asettuu selinmakuulle niin että pää on edellisen vatsan päällä. Seuraava asettautuu niin että hänen päänsä on edellisen vatsan päällä ja niin jatketaan kunnes kaikki ovat lattialla.

Luetaan jokin hieman erilainen hartaus. Esimerkiksi kirjasta: Vaittinen, Hanna & Luodeslampi, Juha 2012. Liikuttava hartaus. Teoksessa on myös hartauksia, jotka voi suorittaa lattialla maaten.

LEIKINVETÄJÄLLE

- ✓ Opettele leikin säännöt huolellisesti ja osaa ne ulkoa
- ✓ Varmista että leikki sopii juuri tälle ryhmälle
- ✓ Varmista turvallisuus
- ✓ Selitä säännöt kuuluvalla äänellä selkeästi, kerro mitä tapahtuu alussa ja mihin leikki päättyy
- ✓ Muista kysyä ”selitinkö selkeästi vai tarkennanko vielä jotain?”
- ✓ Puutu sääntöjen rikkomiseen, pidä kiinni niistä ohjeista jotka annoit
- ✓ Lopeta leikki kun kaikilla on vielä kivaa
- ✓ OLE INNOSTUNUT ja HEITTÄYDY!

LEIKINVETÄJÄLLE

- ✓ Opettele leikin säännöt huolellisesti ja osaa ne ulkoa
- ✓ Varmista että leikki sopii juuri tälle ryhmälle
- ✓ Varmista turvallisuus
- ✓ Selitä säännöt kuuluvalla äänellä selkeästi, kerro mitä tapahtuu alussa ja mihin leikki päättyy
- ✓ Muista kysyä ”selitinkö selkeästi vai tarkennanko vielä jotain?”
- ✓ Puutu sääntöjen rikkomiseen, pidä kiinni niistä ohjeista jotka annoit
- ✓ Lopeta leikki kun kaikilla on vielä kivaa
- ✓ OLE INNOSTUNUT ja HEITTÄYDY!

LEIKINVETÄJÄLLE

- ✓ Opettele leikin säännöt huolellisesti ja osaa ne ulkoa
- ✓ Varmista että leikki sopii juuri tälle ryhmälle
- ✓ Varmista turvallisuus
- ✓ Selitä säännöt kuuluvalla äänellä selkeästi, kerro mitä tapahtuu alussa ja mihin leikki päättyy
- ✓ Muista kysyä ”selitinkö selkeästi vai tarkennanko vielä jotain?”
- ✓ Puutu sääntöjen rikkomiseen, pidä kiinni niistä ohjeista jotka annoit
- ✓ Lopeta leikki kun kaikilla on vielä kivaa
- ✓ OLE INNOSTUNUT ja HEITTÄYDY!

LEIKINVETÄJÄLLE

- ✓ Opettele leikin säännöt huolellisesti ja osaa ne ulkoa
- ✓ Varmista että leikki sopii juuri tälle ryhmälle
- ✓ Varmista turvallisuus
- ✓ Selitä säännöt kuuluvalla äänellä selkeästi, kerro mitä tapahtuu alussa ja mihin leikki päättyy
- ✓ Muista kysyä ”selitinkö selkeästi vai tarkennanko vielä jotain?”
- ✓ Puutu sääntöjen rikkomiseen, pidä kiinni niistä ohjeista jotka annoit
- ✓ Lopeta leikki kun kaikilla on vielä kivaa
- ✓ OLE INNOSTUNUT ja HEITTÄYDY!

PAIMENTAJAN ABC**RYHMÄNVETÄMISHARJOITUKSEN RYHMÄJAKO**

Jaa ryhmänvetämisharjoituksen kortit tämän ryhmäjaon mukaisesti, jotta ryhmien haastavuustaso pysyy keskenään tasaisena. Mikäli nuoria on enemmän, voi samanlaisia ryhmiä olla useampia.

1. Ryhmä: ISONEN – ohjeista ryhmäsi piirtämään yhdessä kukka
RYHMÄLÄINEN: et ole kiinnostunut mistään
RYHMÄLÄINEN: heität huulta kaikesta mitä isonen sanoo
RYHMÄLÄINEN: haluat suoriutua kaikesta mahdollisimman hyvin
2. Ryhmä: ISONEN – ohjeista ryhmäsi piirtämään yhdessä kukka
RYHMÄLÄINEN: et kuuntele ohjeita, sähläät omiasi
RYHMÄLÄINEN: olet ihastunut isoseen, yrität saada hänen huomionsa
RYHMÄLÄINEN: olet enemmän kiinnostunut puhelimesta kuin ryhmästä
3. Ryhmä: ISONEN – ohjeista ryhmäsi piirtämään yhdessä kukka
RYHMÄLÄINEN: käperryt itseesi, et reagoi mihinkään
RYHMÄLÄINEN: kyselet kokoajan milloin ryhmätilanne loppuu
RYHMÄLÄINEN: olet innostunut ja tahdot työskennellä kaikkien kanssa
4. Ryhmä: ISONEN – ohjeista ryhmäsi piirtämään yhdessä kukka
RYHMÄLÄINEN: vastaat kaikkeen ”en mä tiedä”
RYHMÄLÄINEN: et huomioi muita, teet kaiken miten itse tahdot
RYHMÄLÄINEN: tykkäät piirtämisestä
5. Ryhmä: ISONEN – ohjeista ryhmäsi piirtämään yhdessä kukka (sinua ei itseäsi kiinnosta lainkaan mikään ryhmään liittyvä)
RYHMÄLÄINEN: olisit mieluummin missä tahansa muualla
RYHMÄLÄINEN: olet todella innostunut, jopa hieman yli-innostunut
RYHMÄLÄINEN: haluat kovasti uusia kavereita, mielestäsi ryhmäläisesi ovat kivoja

ISONEN

ohjeista ryhmääsi
piirtämään yhdessä
kukka

RYHMÄLÄINEN

et kuuntele ohjeita,
sähläät omiasi

RYHMÄLÄINEN

kyselet kokoajan milloin
ryhmätilanne loppuu

RYHMÄLÄINEN

et ole kiinnostunut
mistään

RYHMÄLÄINEN

olet ihastunut isoseen,
yrität saada hänen
huomionsa

RYHMÄLÄINEN

olet innostunut ja
tahdot työskennellä
kaikkien kanssa

RYHMÄLÄINEN

heität huulta kaikesta
mitä isonen sanoo

RYHMÄLÄINEN

olet enemmän
kiinnostunut puheli-
mestasi
kuin ryhmästä

ISONEN

ohjeista ryhmääsi
piirtämään yhdessä
kukka

RYHMÄLÄINEN

haluat suoriutua
kaikesta
mahdollisimman hyvin

ISONEN

ohjeista ryhmääsi
piirtämään yhdessä
kukka

RYHMÄLÄINEN

vastaat kaikkeen
”en mä tiedä”

ISONEN

ohjeista ryhmääsi
piirtämään yhdessä
kukka

RYHMÄLÄINEN

käperryt itseesi,
et reagoi mihinkään

RYHMÄLÄINEN

et huomioi muita,
teet kaiken niin kuin
itse tahdot

RYHMÄLÄINEN

tykkäät piirtämisestä

ISONEN

ohjeista ryhmäsi
piirtämään yhdessä kukka.

Sinua itseäsi ei kiinnosta
lainkaan mikään ryhmään
liittyvä

RYHMÄLÄINEN

olisit mieluummin
missä tahansa muualla

RYHMÄLÄINEN

olet todella innostunut,
jopa hieman
yli-innostunut

RYHMÄLÄINEN

haluat kovasti uusia
kavereita,
mielestäsi ryhmäläisesi
ovat kivoja

3 SATTUU JA TAPAHTUU

Yllättävät tilanteet ja ensiapuharjoitusta

Ota mukaan: Ensiapuohjeet (monista jokaiselle oma)

ensiapurastit
sideharsoa
kylmäpusseja
”adrenaliinikynä”
leiriläisten kriisit – kortit
virsikirjat

Alkulaulu: NSV: 55. Kuule minun ääneni
60. Sinun siunaavan kätesi alla
61. Älä pelkää

Virsikirja: 503 Taivaan Isä suojan antaa...
508 Valkeus kirkas...

Rukous: Herra,
maailmassa sattuu ja tapahtuu.
Joskus asiat tulevat täysin yllätyksenä.
Valmista minua kohtaamaan
vaikeita ja yllättäviäkin tilanteita

Ota minut käyttöösi
auttamaan muita,
ehkäisemään yksinäisyyttä, surua, ahdistusta
ja tuomaan rauhaa rauhattomuuteen.

Siunaa meistä jokaista,
lähellä ja kaukana

Aamen

Ensiapua:

Siellä missä on ihmisiä, saattaa tapahtua yllättäviä, ensiapua vaativia tilanteita. Jokaisen on hyvä hallita joitain perusasioita ensiapuun liittyen. Vaikka leireillä päävastuu onkin aina ohjaajilla, myös arkielämää varten isostenkin kannattaa opetella joitain ensiaputaitoja!

Ohjaaja jakaa isosille ensiapuohjeet (liitteenä). Ne voidaan käydä läpi dokumenttikameran avulla tai pelkästään keskustellen. Samalla keskustellaan siitä, ovatko isokset joskus nähneet tällaisia tilanteita, käytännönkokemusten liittäminen opetukseen on aina suotavaa!

Ensiaputaitojen harjoittelua (paritehtävä):

Ohjaaja jakaa isokset pareihin. He kiertävät rastityyppisesti tehtävältä toiselle, rasteilla voi olla enemmänkin kuin yksi pari kerrallaan. Ohjaaja kiertää rasteilla ja avustaa tarvittaessa. Jokaisella rastilla löytyy ohjeet tehtävän suorittamiseen.

Leiriläisten kriisit (ryhmätehtävä):

Pohditaan yhdessä, millaisia yllättäviä tilanteita leireillä voi tulla vastaan.

- *Miten kouluikäisten leirit eroavat rippileireistä tältä osin?*
- *Millaisiin tilanteisiin nuoret ovat jo törmänneet leireillä?*
- *Miten niistä on selvitty?*

Ohjaaja jakaa isokset noin 3 hengen ryhmiin (enintään 10 ryhmää, esimerkkitapauksia on 10). Ryhmille annetaan kortti, jossa lukee jokin yllättävä leirillä sattuva tilanne. Jokaisen ryhmän tehtävänä on esittää näytelmä saamastaan tilanteesta ja siitä miten he ratkaisisivat sen. Keskustellaan jokaisen näytelmän jälkeen toimintakeinoista tilanteissa.

Ryhmän hallinta poikkeustilanteissa:

Ohjaaja kertoo:

- Leirillä saattaa joskus sattua jotain yllättävää, on hyvä tietää mikä oma rooli isosena silloin on
- Isosen tulee pysyä rauhallisena, jos mahdollista älä ajaudu mukaan leiriläisten vahvoihin tunteisiin
- Jos et pysty hallitsemaan tunteitasi, poistu tilanteesta. Älä lietso paniikkia!
- Ohjaajat saattavat olla kiireisiä, isosilla on suuri vastuu ryhmän hallinnassa ja leiriohjelmassa pysymisessä – kuitenkin isonen ei koskaan ole päävastuussa
- Jos et tiedä mitä on tapahtunut, älä usko/levitä huhuja (kysy ohjaajalta mitä leiriläisille saa tai kannattaa kertoa)
- Pidä kiinni näistä: säännöt, rutiinit, rauhallisuus

Hartausehdotus:

Rukoushetki kriisitilanteessa (Virsi s. 1182)

ENSIAPUOHJEET – ANAFYLAKTINEN REAKTIO

Henkeää uhkaavaa allergista reaktiota kutsutaan anafylaktiseksi reaktioksi. Sen voi aiheuttaa esimerkiksi ruoka-aineet (pähkinät, kala), ampiaisen/mehiläisen pistot ja lääkkeet. Anafylaktinen reaktio kehittyy nopeasti! Jo parissa minuutissa henkilö saattaa olla hengenvaarallisessa tilassa.

Anafylaktisen reaktion oireet ovat:

- alkaa usein käsien ja huulien kihelmöinnillä ja kutinalla, joka leviää ympäri kehoa (ihoon saattaa tulla nokkosihottumaa)
- huulissa ja silmäluomissa (myös muualla kehossa) on selvää turvotusta
- kurkkua kuristaa, hengitys vinkuu
- vatsaoireet eli oksentaminen tai ripulointi

Anafylaktisen reaktion ensiapu on adrenaliinipistos. Adrenaliinia annetaan reseptillä saatavalla adrenaliinikynällä. Adrenaliinikynän saa antaa ainoastaan sille henkilölle, jolle se on määrätty! Kaverin kynää ei saa lainata.

Usein henkilö jolla on vaikea allergia, osaa itse pistää adrenaliinikynällä itseään. Joskus reaktio saattaa kuitenkin kehittyä niin voimakkaaksi, ettei henkilö itse pysty enää pistosta antamaan. Tällöin on tärkeää osata sivullisena toimia nopeasti ja oikein.

Kun tilanne vaikuttaa uhkaavalta, soita heti 112!

Jos et ole esimerkiksi ennen pistänyt adrenaliinia tai olet epävarma mitä olet tekemässä, saat ohjeet hätäkeskuksesta adrenaliinikynän käyttöön. Myös adrenaliinikynässä itsessään on selkeät ohjeet. Adrenaliinikynästä irrotetaan korkki, se pistetään ulkoreiteen ja pidetään paikoillaan 10 sekuntia.

Lähde: Terveyskirjasto (www.terveyskirjasto.fi, anafylaktinen reaktio)

ENSIAPUOHJEET – NYRJÄHDYKSET

Nyrjähdysten ensiapuna on **KKK**:

- **KOHO**: nosta raaja kohoasentoon
- **KOMPRESSIO**: purista nyrjähtänyttä aluetta käsin tai sido siihen esimerkiksi ohut huivi tai sideharso
- **KYLMÄ**: laita mahdollisimman pian kylmäpakkaus tai pakastevihannespusseja tms. nyrjähtäneelle alueelle (ei suoraan ihoa vasten) korkeintaan 20 minuutin ajaksi
- Hakeudu hoitoon mikäli turvotus on voimakasta, eikä esimerkiksi nyrjähtäneelle nilkalle voi varata painoa

Lähde: Terveyskirjasto (www.terveyskirjasto.fi, nilkan nyrjähdys, nilkkanivelen venähdys)

ENSIAPUOHJEET – VESITURVALLISUUS

Vaikka leireillä onkin aina uimavalvoja, on isosenkin hyvä tunnistaa esimerkiksi miltä hukkuva ihminen näyttää ja miten tämän voi pelastaa.

Hukkuva ei näytä hukkuvalta:

- ei roiski ja huido käsillään vaan näyttää kiipeävän näkymättömiä tikkaita
- ei huuda apua, koska hukkuvan energia menee siihen että hän yrittää vetää henkeä (ei pysty vastaamaan puhuteltaessa)
- pää on syvällä vedessä, takakenossa ja suu veden pinnan tasolla

Näin autat:

1. Hälytä apua
2. Rauhoita pelastettavaa
3. Etsi apuväline (esimerkiksi airo tai pelastusrenkas), ojenna tai heitä se pelastettavalle
4. Auta pelastettava rantaan

Pidä huoli omasta turvallisuudestasi! Vaikka olisit hyvä uimari, hukkuvan pelastaminen uimalla on hankalaa. Hukkuva tarrautuu pelastajaan tiukasti ja saattaa painaa häntä vaistomaisesti pinnan alle pitääkseen itsensä veden pinnalla. Käytä apuvälinettä, jos et pääse kahlaamalla hukkuvan luo.

Lähde: Suomen uimaopetus- ja hengenpelastusliitto
(www.suh.fi/tiedotus/pelasta_ja_pelastu)

ENSIAPUOHJEET – HAAVAT

Leiriolosuhteissa pienetkin haavat on hyvä hoitaa, jotteivät ne tulehdu.

Pienten haavojen hoito:

- Pese kädet ennen kuin hoidat haavaa
- Puhdista haava huuhtelemalla tai puhdistusaineella
- Tyrehdytä verenvuoto painamalla haavaa/puristamalla haavan reunoja yhteen
- Sulje haava haavateipillä tai laita päälle laastari
- Jos haava on esimerkiksi varpaassa johon on vaikea laittaa laastari, taittele haavalappu sen päälle ja sido sideharsolla tai haavateipillä
- Anna parantua rauhassa
- Mene lääkäriin jos haava tulehtuu

Joskus saattaa sattua pahemmin ja tarvitaan ammattiapua haavan hoidossa.

Isojen haavojen hoito:

- Soita ensin 112!
- Toimi saamiesi ohjeiden mukaisesti
- Haava tulee nostaa sydämen yläpuolelle ja sitä tulee painaa verenvuodon tyrehdyttämiseksi
- Jos mahdollista, laita isoon haavaan paineside

Lähde: Terveyskirjasto (www.terveyskirjasto.fi, haavat ja verenvuodot)

ENSIAPUOHJEET – LIEVÄT PALOVAMMAT

Lievä palovamma on kipeä ja punainen, mutta siinä ei ole vielä rakkuloita. Jos palovammaan muodostuu rakkuloita tai jos palovamma-alue on suurempi kuin henkilön kämmen, on hakeuduttava lääkärin hoitoon tai soitettava 112. Palovammoja voi aiheuttaa esimerkiksi kuuma vesi, tuli tai saunan kiuas.

Alle kämmenen kokoisen, lievän palovamman hoito:

- Upota vamma-alue huoneenlämpöiseen veteen
- Pidä vedessä 10-20 minuuttia
- Palovamman päälle voi laittaa rasvalapun, se ei kuitenkaan ole pakollinen

ENSIAPUOHJEET – KUUMUUS

Kuumuus aiheuttaa usein leirillä ongelmia. Tärkeintä kuumalla ilmalla on juoda riittävästi nestettä sekä suojata ihoa ja päätä auringolta.

Jos juominen on unohtunut, kuumuus saattaa aiheuttaa voimakkaan pahan olon ja jopa pyörtymisen.

Pyörtymisen ensiapu:

- Nosta pyörtyneen jalat ylös, tämä saa veren virtaamaan aivoihin
- Pyörtynyt tokenee yleensä pian jalkojen noston jälkeen, jos ei niin kuumalla ilmalla kyseessä saattaa olla lämpövalvauksen – tällöin **soita 112** ja noudata saamiasi ohjeita
- Kun henkilö on täysin hereillä, hänen tulee juoda runsaasti vettä ja siirtyä varjoon

Voimakas auringonpaiste saattaa aiheuttaa auringonpistoksen. Sen oireita ovat päänsärky, pahoinvointi, huimaus ja ärtyneisyys.

Auringonpistoksen hoito:

- Siirrä henkilö varjoon ja viileään, pään tulee olla pystyasennossa
- Viilennä henkilöä laittamalla otsalle viileä kääre
- Juominen on tärkeää!
- Jos tila heikkenee, soita 112

ENSIAPUOHJEET – ANAFYLAKTINEN REAKTIO

Henkeää uhkaavaa allergista reaktiota kutsutaan anafylaktiseksi reaktioksi. Sen voi aiheuttaa esimerkiksi ruoka-aineet (pähkinät, kala), ampiaisen/mehiläisen pistot ja lääkkeet. Anafylaktinen reaktio kehittyy nopeasti! Jo parissa minuutissa henkilö saattaa olla hengenvaarallisessa tilassa.

Anafylaktisen reaktion oireet ovat:

- alkaa usein käsien ja huulien kihelmöinnillä ja kutinalla, joka leviää ympäri kehoa (ihoon saattaa tulla nokkosihottumaa)
- huulissa ja silmäluomissa (myös muualla kehossa) on selvää turvotusta
- kurkkua kuristaa, hengitys vinkuu
- vatsaoireet eli oksentaminen tai ripulointi

Anafylaktisen reaktion ensiapu on adrenaliinipistos. Adrenaliinia annetaan reseptillä saatavalla adrenaliinikynällä. Adrenaliinikynän saa antaa ainoastaan sille henkilölle, jolle se on määrätty! Kaverin kynää ei saa lainata.

Usein henkilö jolla on vaikea allergia, osaa itse pistää adrenaliinikynällä itseään. Joskus reaktio saattaa kuitenkin kehittyä niin voimakkaaksi, ettei henkilö itse pysty enää pistosta antamaan. Tällöin on tärkeää osata sivullisena toimia nopeasti ja oikein.

Kun tilanne vaikuttaa uhkaavalta, soita heti 112!

Jos et ole esimerkiksi ennen pistänyt adrenaliinia tai olet epävarma mitä olet tekevässä, saat ohjeet hätäkeskuksesta adrenaliinikynän käyttöön. Myös adrenaliinikynässä itsessään on selkeät ohjeet. Adrenaliinikynästä irrotetaan korkki, se pistetään ulkoreiteen ja pidetään paikoillaan 10 sekuntia.

ENSIAPUOHJEET – NYRJÄHDYKSET

Nyrjähdyksen ensiapuna on **KKK**:

- **KOHO**: nosta raaja kohoasentoon
- **KOMPRESSIO**: purista nyrjähtänyttä aluetta käsin tai sido siihen esimerkiksi ohut huivi tai sideharso
- **KYLMÄ**: laita mahdollisimman pian kylmäpakkaus tai pakastevihannespusseja tms. nyrjähtäneelle alueelle (ei suoraan ihoa vasten) korkeintaan 20 minuutin ajaksi
- Hakeudu hoitoon mikäli turvotus on voimakasta, eikä esimerkiksi nyrjähtäneelle nilkalle voi varata painoa

ENSIAPUOHJEET – VESITURVALLISUUS

Vaikka leireillä onkin aina uimavalvoja, on isosenkin hyvä tunnistaa esimerkiksi miltä hukkuva ihminen näyttää ja miten tämän voi pelastaa.

Hukkuva ei näytä hukkuvalta:

- ei roiski ja huido käsillään vaan näyttää kiipeävän näkymättömiä tikkaita
- ei huuda apua, koska hukkuvan energia menee siihen että hän yrittää vetää henkeä (ei pysty vastaamaan puhuteltaessa)
- pää on syvällä vedessä, takakenossa ja suu veden pinnan tasolla

Näin autat:

5. Hälytä apua
6. Rauhoita pelastettavaa
7. Etsi apuväline (esimerkiksi airo tai pelastusrengas), ojenna tai heitä se pelastettavalle
8. Auta pelastettava rantaan

Pidä huoli omasta turvallisuudestasi! Vaikka olisit hyvä uimari, hukkuvan pelastaminen uimalla on hankalaa. Hukkuva tarrautuu pelastajaan tiukasti ja saattaa painaa häntä vaistomaisesti pinnan alle pitääkseen itsensä veden pinnalla. Käytä apuvälinettä, jos et pääse kahlaamalla hukkuvan luo.

ENSIAPUOHJEET – HAAVAT

Leiriolosuhteissa pienetkin haavat on hyvä hoitaa, jotteivät ne tulehdu.

Pienten haavojen hoito:

- Pese kädet ennen kuin hoidat haavaa
- Puhdista haava huuhtelemalla tai puhdistusaineella
- Tyrehdytä verenvuoto painamalla haavaa/puristamalla haavan reunoja yhteen
- Sulje haava haavateipillä tai laita päälle laastari
- Jos haava on esimerkiksi varpaassa johon on vaikea laittaa laastari, taittele haavalappu sen päälle ja sido sideharsolla tai haavateipillä
- Anna parantua rauhassa
- Mene lääkäriin jos haava tulehtuu

Joskus saattaa sattua pahemmin ja tarvitaan ammattiapua haavan hoidossa.

Isojen haavojen hoito:

- Soita ensin 112!
- Toimi saamiesi ohjeiden mukaisesti
- Haava tulee nostaa sydämen yläpuolelle ja sitä tulee painaa verenvuodon tyrehdyttämiseksi
- Jos mahdollista, laita isoon haavaan paineside

ENSIAPUOHJEET – LIEVÄT PALOVAMMAT

Lievä palovamma on kipeä ja punainen, mutta siinä ei ole vielä rakkuloita. Jos palovammaan muodostuu rakkuloita tai jos palovamma-alue on suurempi kuin henkilön kämmen, on hakeuduttava lääkärin hoitoon tai soitettava 112. Palovammoja voi aiheuttaa esimerkiksi kuuma vesi, tuli tai saunan kiuas.

Alle kämmenen kokoisen, lievän palovamman hoito:

- Upota vamma-alue huoneenlämpöiseen veteen
- Pidä vedessä 10-20 minuuttia
- Palovamman päälle voi laittaa rasvalapun, se ei kuitenkaan ole pakollinen

ENSIAPUOHJEET – KUUMUUS

Kuumuus aiheuttaa usein leirillä ongelmia. Tärkeintä kuumalla ilmalla on juoda riittävästi nestettä sekä suojata ihoa ja päätä auringolta.

Jos juominen on unohtunut, kuumuus saattaa aiheuttaa voimakkaan pahan olon ja jopa pyörtymisen.

Pyörtymisen ensiapu:

- Nosta pyörtyneen jalat ylös, tämä saa veren virtaamaan aivoihin
- Pyörtynyt tokenee yleensä pian jalkojen noston jälkeen, jos ei niin kuumalla ilmalla kyseessä saattaa olla lämpövalvauksen – tällöin **soita 112** ja noudata saamiasi ohjeita
- Kun henkilö on täysin hereillä, hänen tulee juoda runsaasti vettä ja siirtyä varjoon

Voimakas auringonpaiste saattaa aiheuttaa auringonpistoksen. Sen oireita ovat päänsärky, pahoinvointi, huimaus ja ärtyneisyys.

Auringonpistoksen hoito:

- Siirrä henkilö varjoon ja viileään, pään tulee olla pystyasennossa
- Viilennä henkilöä laittamalla otsalle viileä kääre
- Juominen on tärkeää!
- Jos tila heikkenee, soita 112

PAINESIDE:

Toisella teistä on syvä haava pohkeessa. Haava vuotaa runsaasti verta.

- nosta raaja sydämen yläpuolelle
- tyrehdytä verenvuoto painamalla sitä
- ➔ vuoto ei lakkaa, tee paineside

Ohjeet painesiteen tekemiseen:

- etsi jokin pieni esine (puhelin, lompakko, sideharsorulla, penaali, muki, vaatemytty tms.)
- pyöritä puhdasta sideharsoa haavan ympärille pari kertaa tiukasti
- laita esine haavaa vasten kokoajan haavaa painaen
- sido sideharsolla – ei liian kireälle
- pidä raaja sydämen yläpuolella jos mahdollista
- ➔ nyt potilas on valmis kuljetettavaksi jatkohoitoon

ADRENALIINIPIIKKI:

Toinen teistä on allerginen ampiaisille. Häntä pistää ampiaisen ulkoilun aikana ja häntä alkaa kutittaa kasvoista ja hengitys vaikeutuu. Hän saa siis anafylaktisen reaktion. Tiedät että kaverillasi on adrenaliinikynä taskussa.

- soita ensin 112! Hätäkeskus kääsköe sinun antaa adrenaliiniannoksen kaverillesi
- ota kynä kaverin taskusta ja seuraa pakkauksen ohjeita
 - ➔ poista suojakorkki
 - ➔ paina kynä voimakkaasti kaverin ulkoreiteen
 - ➔ pidä kynää paikallaan n.10 sekuntia
- odota ambulanssia ja tarkkaile kaverisi vointia, jos hänen tilansa huononee soita uudestaan 112

NILKAN NYRJÄHDYS:

Kaverisi hyppii trampoliinilla ja hänen nilkansa nyrjähtää. Anna KKK:n mukaista ensiapua!

- Purista voimakkaasti nilkkaa molemmilla käsillä
- Nosta raaja ylös
- Käytä kylmäpussia (ei suoraan ihoa vasten), sido paikalleen esimerkiksi huivilla tai sideharsolla
 - kylmäpussia saa käyttää enintään 20 minuuttia kerrallaan

PYÖRTYMINEN:

On kuuma päivä ja kaverillasi ei ole hattua.
Hän valittaa pahaa oloa ja pyörtyy.

- Nosta kaverisi jalat ylös, hän tokeenee pian
- Kun kaverisi on kunnolla hereillä, vie hänet varjoon
- Juota vettä ja viilennä häntä sivelemällä vettä kasvoihin ja kaulan alueelle
- Kaverin tulee juoda runsaasti vettä, huolehtia myös suolan saannista ja lepäillä loppupäivä

112:

Toinen teistä on hätäkeskuksen työntekijä, toinen soittaa 112:een. Keksikää itse tilanne ja harjoitelkaa soittamista.

- Kerro mitä on tapahtunut
- Kerro tarkka osoite ja paikka
- Kerro montako potilasta on, onko heistä joku hengenvaarassa
- Kuuntele ohjeita, vastaa kysymyksiin
- Sulje puhelu vasta saatua luvan

KYLKIASENTO:

Löydät tajuttoman ihmisen kadulta.

- puhuttele henkilöä - hän ei vastaa, mutta hengittää
 - SOITA 112! Saat ohjeen kääntää henkilö kylkiasentoon ja odottaa ambulanssia
- ➔ avaa hengitystiet nostamalla leukaa

➔ nosta toinen jalka koukkuun, saman puolen käsi rinnan päälle ja toinen käsi koukkuun sivulle

➔ käännä itseesi päin vetämällä koukussa olevasta jalasta ja saman puolen olkapäästä

Tältä näyttää valmis kylkiasento!

➔ tarkista vielä, että hengitystiet ovat auki

5 ISOS-INSSI

Mitä on opittu?

Ota mukaan: rastien ohjeet

sideharsoa

kylmäpussi

kamera

virsikirja

Nuorten veisukirja

2 Raamattua

paperia ja kyniä

kahvia ja pullaa mukavan viimeisen isoskoulutuskerran kunniaksi

Alkulaulu: NSV: 31. Olet vapaa
79. Sateenkariunet
94. Kuljeta ja johda
104. Elämä on nyt

Virsikirja: 484 Totuuden henki...
511 Tie valmis on...

Rukous: Taivaan Isä,
Olen valmis,
käytä minua.
Ohjaa käsiäni
tekemään Sinun työtäsi.
Puhu sanojasi
minun suuni kautta.
Avaa korvani
kuulemaan lähimmäisten avunhuudot.
Tee tilaa sydämeeni
Sinulle Jeesus
Tätä rukoilen
Sinun nimessäsi.

Aamen

Isostaitojen harjoittelua – rastirata:

Ohjaaja jakaa isokset enintään kuuteen ryhmään.

Ryhmät kiertävät rasteja ja suorittavat niissä annetun tehtävän.

Isosilla saa olla mukanaan isoskoulutusvihko/-kansio, joka sisältää monisteet aiemmista moduuleista.

Ohjaaja valvoo ryhmien etenemistä rastilta toiselle, jokaisen rastin suorittamiseen on aikaa noin 10 minuuttia.

Rastiradan päätyttyä voidaan keskustella yhdessä miltä rastirata tuntui, oliko siellä jotain erityisen vaikeaa /erityisen helppoa rastia.

Yhteinen aika:

Nautitaan virvokkeita ja hyvää syötävää yhdessä.

Hartausehdotus:

Ohjaaja lukee ensin kaksi kohtaa Raamatusta:

1.Kor. 13: 4-8

Rakkaus on kärsivällinen, rakkaus on lempeä. Rakkaus ei kadehdi, ei kersku, ei pöyhkeile, ei käyttäydy sopimattomasti, ei etsi omaa etuaan, ei katkeroidu, ei muistele kärsimäänsä paha, ei iloitse vääryydestä vaan iloitsee totuuden voittaessa. Kaiken se kestää, kaikessa uskoo, kaikessa toivoo, kaiken se kärsii. Rakkaus ei koskaan katoa. Mutta profetoiminen vaikenee, kielillä puhuminen lakkaa, tieto käy turhaksi.

1.Joh. 4:8

Joka ei rakasta, ei ole oppinut tuntemaan Jumalaa, sillä Jumala on rakkaus.

Ohjaaja jatkaa:

Nämä kaksi voi yhdistää. "Jumala on kärsivällinen, Jumala on lempeä. Jumala ei kadehdi, ei kersku, ei pöyhkeile, ei käyttäydy sopimattomasti, ei etsi omaa etuaan, ei katkeroidu, ei muistele kärsimäänsä paha, ei iloitse vääryydestä vaan iloitsee totuuden voittaessa. Kaiken Hän kestää, kaikessa uskoo, kaikessa toivoo, kaiken Hän kärsii. Jumala ei koskaan katoa."

Tämän jälkeen kaikki osallistuvat Liikuttavaan uskontunnustukseen, joka löytyy kirjasta Vaittinen, Hanna & Luodeslampi, Juha 2012. Liikuttava hartaus.

Lopuksi voidaan vielä lukea Herran siunaus.

HARTAUSRASTI

Etsikää ”ystävyyys”-aiheeseen liittyvä Raamatunkohta, veisu tai virsi ja kirjoittakaa myös sopiva rukous.

Jos ehditte, voitte pitää tämän minihartauden keskenänne.

LEIKKIRASTI

Miättikää sopiva leikki rippileiri-
porukalle, jossa on sokea poika
ja pyörätuolissa istuva tyttö.

Kun keksitte sopivan, leikkikää!

ENSIAPURASTI

Yksi teistä nyrjäyttää nilkkansa,
antakaa ensiapua!

Kun nilkka on hoidettu, kääntäkää toisianne kylkiasentoon siten että kaikki saavat olla kääntäjiä.

RAAMATTURASTI

Etsikää Raamatun kirjojen nimiä vihjeiden avulla:

- Tämä Paavalin kirje sisältää Suomen puolustusvoimien lempinimen
- Tämän Profeettakirjan alussa on yhden hampurilaisketjun lempinimi
- Tässä Paavalin kirjeessä kummittelee lähellä Turkuu oleva kaupunki
- Tämän Profeettakirjan alkuosassa on miehen ja loppuosassa naisen nimi
- Tämän katolisen kirjeen keskeltä löytyy ale ruotsiksi
- Tämän Paavalin kirjeen keskeltä saa lyhyen yhdyssanan loppuosan seuraaville sanoille: paini-, tili-, rekisteri-.
- Tämän historiallisen kirjan alkuosasta löytyy yönaikaista lepotilaa kuvaava sana
- Tämän historiallisen kirjan keskelle kätkeytyy myynnin vastakohta
- Tämän Paavalin kirjeen keskelle kätkeytyy sana, joka tarkoittaa itselle kuuluvaa
- Tässä profeettakirjassa lymyää Michael Jacksonin tunnettu albumi – eikä lainkaan huono tai paha albumi

VALOKUVARASTI

Mikä on mielestänne tärkein asia jonka olette oppineet isoskoulutuksessa?

Kuvatkaa oppimaanne asiaa ottamalla 3 valokuvaa ryhmästänne (voitte esimerkiksi näytellä jotain leikkiä, rukoilla piirissä jne.). Vaihtakaa välillä kuvaajaa.

ONGELMARASTIT

Olette kaikki isosina kouluikäisten leirillä. Yksi teistä on väsynyt, tiuskii kaikille eikä jaksa keskittyä hommiinsa. Miten hoidatte tilanteen?

Olette kaikki isosina rippileirillä. Leiriläiset ovat kielteisiä kristinuskoa kohtaan, he jopa naureskelevat teille. Miten toimitte? Miten luotte isosina positiivista kuvaa kristityistä nuorista?

TEE SE ITSE!

Käytännön moduuleista tulee suorittaa vähintään kolme.

1. Avustaminen mutkattomassa messussa
2. Hartauden pitäminen 1.vuoden isokoulutuksessa tai nuortenillassa
3. Isokoulutusleirille osallistuminen
4. Leikin tai ohjelmanumeron järjestäminen nuortenillassa
5. Kerhon tai pyhäkoulun ohjaaminen
6. kouluikäisten leirillä isosena toimiminen

	<p>ISOSKORTTI HOLLOLAN SEURAKUNTS</p> <p>Sukunimi: _____</p> <p>Etunimi : _____</p> <p>Syntymäaika: _____</p>
<p>Valokuva</p>	<p>Allekirjoitus:</p> <p>_____</p> <p>2. vuoden isoskoulutus</p>
	

Moduulit:	Suoritettu:
Minä, meitsi, meikäläinen	☐
Holy Bible	☐
Paimentajan ABC	☐
Sattuu ja tapahtuu	☐
Isosinssi	☐
Tee se itse!:	Suoritettu:
Avustaminen Mutkiksessa	☐
Hartauden pitäminen	☐
Isoskoulutusleiri	☐
Ohjelmanumero nuortenillassa	☐
Kerhon tai pyhäkoulun ohjaaminen	☐
Isosena KIT-leirillä	☐